

På gång inom EU

HÖSTEN 2020

Sveriges
Kommuner
och Regioner

På gång inom EU

HÖSTEN 2020

Upplysningar om innehållet:
Victor Olsson, victor.olsson@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2020
ISBN: 978-91-7585-892-0
Omslagsfoto: European Union
Foto ledamöter: Magnus Berntsson, foto Västra Götalandsregionen;
Linda Allansson Wester, foto Region Skåne; Charlotte Nordström,
fotograf Martin Frick
Produktion: Advant

Förord

EU-kommissionen hade en diger agenda att ta sig an under våren 2020. En agenda som bland annat hade fokus på arbetet med att bli den första klimatneutrala världsdelen, få medlemsländerna att komma överens om en gemensam asylpolitik och att rusta EU för den digitala tidsåldern.

Så kom pandemin och allt fokus hamnade på att klara krisen med anledning av den akuta situation som uppstod i medlemsländerna. Kommissionen har haft i uppdrag att samordna EU-insatserna mot coronakrisen genom att vidta åtgärder för att stärka vårdsektorn och lindra de samhällsekonomiska effekterna.

Den 16 juli samlades EU:s stats- och regeringschefer för att komma överens om dels EU:s långtidsbudget, dels förslaget till en återhämtningsplan. Mötet som planerades att pågå i två dagar avslutades istället på fjärde dagen och räknas nu som det längsta EU-toppmötet någonsin, även om vissa påstår att Nice-mötet år 2000 var 20 minuter längre.

Förhandlingarna beskrivs som tidvis mycket tuffa men som alltid handlar det om att komma fram till en kompromiss som alla kan acceptera. Så även denna gång. EU:s ledare kom således överens om en sjuårig budget motsvarande 1 074 miljarder euro och en treårig återhämtningsmekanism på 750 miljarder euro.

För svenskt vidkommande räknar den svenska regeringen in en fortsatt svensk rabatt på EU-avgiften, en större andel lån än bidrag i återhämtningsfonden än i ursprungsförslaget och skrivningen om rättsstatsprincipen som svenska framgångar i förhandlingen. Men än är det inte klart. Budgeten behöver nu godkännas av såväl de nationella parlamenten som av Europaparlamentet för att vinna laga kraft och innan EU-institutionerna stängdes för sommaruppehållet meddelade Europaparlamentet att de inte är helt nöjda med rådets kompromissförslag. I skrivande stund är förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet inte klara. Det blir med andra ord en fortsatt spännande och innehållsrik höst men samtidigt en mycket annorlunda sådan.

Trevlig läsning!

Stockholm i september 2020

Marcus Stolte Holmberg
Chef Internationella sektionen

Sveriges Kommuner och Regioner

Innehåll

- 6 SKR:s prioriterade EU-frågor 2020
    - 11 **Kapitel 1. EU:s styrning, framtid och horisontella frågor**
    - 11 En återhämtningsplan för EU – EU:s långtidsbudget 2021-2027 och Next Generation EU
    - 12 Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen
    - 13 Genomförandet av Agenda 2030
    - 14 EU:s gröna giv och plan för en grön återhämtning
    - 14 Brexit
    - 15 Konferensen om Europas framtid 2020-2022
    - 15 Ansökan om Europa Direkt-kontor 2021-2025

  - 16 **Kapitel 2. Miljö, energi och transport**
  - 16 Prioriterad fråga 2020: Ett klimatneutralt EU 2050
  - 17 En europeisk klimatpakt
  - 17 Renoveringsvägen
  - 17 EU:s taxonomi för hållbara finanser
  - 18 Översyn av energiskattedirektivet
  - 18 Utvärdering av EU:s klimatanpassningsstrategi
  - 18 Ren luft – Framtiden för EU:s politik inom ramen för ambitionen om noll föroreningar
  - 19 Livsmedelspolitik från jord till bord
  - 19 Cirkulär ekonomi och avfall
  - 19 Europeiska kemikaliemyndighetens arbete med begränsningar av mikroplaster
  - 20 Prioriterad fråga 2020: EU:s vattendirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar
  - 21 Prioriterad fråga 2020: Mobilitet och infrastruktur
  - 21 Hållbar rörlighet i EU:s städer
  - 22 Utvärdering av direktivet om infrastruktur för alternativa bränslen
  - 22 Utvärdering av vitboken för transporter
-
- 23 **Kapitel 3. Digitalisering**
- 23 Att forma Europas digitala framtid
- 24 En ansluten digital inre marknad inom EU
- 25 Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter
-
- 26 **Kapitel 4. Regional utveckling och samarbete**
- 26 Sammanhållningspolitiken i den nya budgetöverenskommelsen
- 27 Sammanhållningspolitiken inom REACT-EU
- 27 Fonden för en rättvis omställning
- 28 Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
- 29 Programmering inom regionalfonden
- 29 Förberedelse inför ESF+
- 30 Prioriterad fråga 2020 – Horisont Europa
- 30 EU:s nya industristrategi
- 31 En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU
-
- 32 **Kapitel 5. Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik**
- 32 Prioriterad fråga 2020: Den sociala dimensionen av EU
- 33 En handlingsplan för att genomföra principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter
- 33 Stärka den sociala dialogen med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå
- 33 EU-direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

34	Ett europeiskt ramverk för minimilöner
34	SURE-initiativet
35	EU-direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor
35	Inrättande av en europeisk arbetsmyndighet
36	Europeiska arbetsmarknadsparternas självständiga ramavtal om digitalisering
37	Kapitel 6. Vård, omsorg och folkhälsa
37	EU:s hantering av covid-19-krisen
38	Nytt hälsoprogram "EU4Health"
39	Prioriterad fråga 2020: Kommissionens förslag till förordning om gemensam utvärdering av medicinsk teknik
39	Kommissionen tar fram ny läkemedelsstrategi
40	Europeiska referensnätverk
40	Säkrare och effektivare antibiotikaanvändning
41	EU:s plan för cancerbekämpning
42	Kapitel 7. Inre marknad och konkurrensfrågor
42	Inre marknaden och statligt stöd
43	Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna
43	Tjänstedirektivet och notifieringsdirektivet
44	Överträdelseärenden när det gäller förfaranden på elektronisk väg
45	Kapitel 8. Migration, integration och mänskliga rättigheter
46	Prioriterad fråga 2020: Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU
48	Kapitel 9. Jämställdhet och likabehandlingsfrågor
48	EU:s jämställdhetsstrategi 2020–2025
49	Kommande direktivförslag om lönetransparens
49	Covid-19 och jämställdhet
49	EU:s fonder och jämställdhetsbudgetering
51	Kapitel 10. Utbildning och kultur
51	Erasmusprogrammet 2021–2027
51	Agenda för kultur
52	Kreativa Europa
52	Finansiell lånegaranti för att stärka kulturella och kreativa sektorer
52	Kommissionen lyfter fram kulturella och kreativa näringar
53	Den svenska delegationen i Europeiska regionkommittén
55	SKR:s ledamöter i CEMR
56	Svenska delegationen i CLRAE
58	Ordlista
64	Praktiska länkar
65	Kontakt

SKR:s prioriterade EU-frågor 2020

A. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Förväntade resultat:

- › SKR vill att regeringen verkar för att medlemsländerna kommer överens om en ny migrations- och asylpakt.
- › SKR vill att regeringen verkar för en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsländerna i rådet.
- › SKR anser att det lokala och regionala perspektivet ska ha ett inflytande när beslut inom EU fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

Aktiviteter:

- › SKR ska delta i de sammanhang som kommissionen arrangerar för att lyfta förbundets position på migrations- och integrationsområdet.
- › SKR ska bjuda in de svenska Europaparlamentarikerna i relevanta utskott för att framföra förbundets synpunkter på området.
- › SKR ska föra en kontinuerlig dialog med Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till förbundets position och arbetar för att den tas i beaktande vid förhandlingar.
- › SKR ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna sker på området, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat.
- › SKR ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

B. Den sociala dimensionen av EU

Förväntade resultat:

- › SKR vill att den svenska arbetsmarknadsmodellen, där autonoma och ansvarstagande arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen och anställningsvillkor, garanteras i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.
- › SKR vill att jämställdhetsperspektivet får ett tydligt genomslag för att uppnå välfungerande och rättvisa arbetsmarknader, hållbara sociala trygghetssystem och inkluderande tillväxt. SKR välkomnar därför förslaget om en europeiskt jämställdhetsstrategi.
- › SKR stödjer europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. SKR välkomnar därför en ny långsiktig tillväxt och sysselsättningsstrategi.
- › SKR vill att de svenska kommunernas och regionernas förutsättningar som arbetsgivare samt beställare och utförare av välfärdstjänster tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen, för att de ska kunna bemöta det ökande behovet av välfärdstjänster.

Aktiviteter:

- › SKR ska, enskilt och genom sina europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ inom den sociala dimensionen.
- › SKR ska informera om den svenska arbetsmarknadsmodellen inom EU och söka allianser för att denna ska kunna bevaras, exempelvis hos våra nordiska kollegor.
- › SKR ska stärka dialogen med Statsrådsberedningen och kommissionens representation i Sverige i alla delar av den europeiska planeringsterminen.
- › SKR kommer särskilt noga att söka påverka och bevaka aviserade förslag från kommissionen om att införa ett rättsligt instrument för minimilöner inom EU, samt aviserade förslag om olika sätt att förbättra arbetsvillkoren för anställda inom digitala plattformar, med särskilt fokus på kompetens och utbildning, samt aviserade förslag om ett europeiskt system för arbetslöshetsersättning (som ett komplement till nationella system), på så sätt att de respekterar den svenska arbetsmarknadsmodellen, som autonoma och ansvarstagande parter ansvarar för.

- › SKR ska noga söka påverka och bevaka EU:s kommande lagstiftningsarbete utifrån initiativ från kommissionen kring jämställdhet och antidiskriminering såsom en ny EU-strategi för jämställdhet, förslag om ny lagstiftning mot diskriminering samt förslag om åtgärder för att införa bindande lönetransparens, på så sätt att de respekterar den svenska arbetsmarknadsmodellen, som autonoma och ansvarstagande parter ansvarar för.
- › SKR ska genom referensgrupper och remissvar påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och kommande implementering i svensk lagstiftning utifrån de redan antagna rättsakterna på så sätt att de respekterar den svenska arbetsmarknadsmodellen, som autonoma och ansvarstagande parter ansvarar för.

C. Översyn av statsstödsregler- och riktlinjer

Förväntade resultat:

- › SKR vill att det statsstödsrättsliga regelverket inte ytterligare begränsar kommuner och regioners organisationsfrihet och möjlighet att finansiera det som är av allmänt ekonomiskt intresse.
- › SKR vill begränsa antalet detaljerade forskrifter och förhållningsregler inom områden som innovation och forskning, miljö och energi, infrastruktur och transporter.
- › SKR vill att tillämpliga tröskelvärden för undantag och utrymme för förenklad handläggning höjs, eller i vart fall lämnas oförändrade.

Aktiviteter:

- › SKR ska bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete för att bygga kunskap om hur reglerna för statligt stöd påverkar organisations- och finansieringsförutsättningarna för verksamhet i egen regi.
- › SKR ska inom ramen för arbete i CEMR och CEEP bevaka samråd för horisontella regelverk, exempelvis vad som kan bli föremål för gruppundantag och vad som ska anses utgöra en tjänst av allmänt intresse.

D. EU:s avloppsdirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar

Förväntade resultat:

- › SKR vill att utsläppskraven ska vara skarpa men relevanta och anpassade till att hantera de skilda förhållanden som råder mellan och inom länder i Europa. Övergödning är till exempel ett mycket större problem i södra än i norra Sverige.
- › SKR vill att direktivet ska likställa kallt avloppsvatten i norra Europa med kalla avloppsvatten på hög höjd inom övriga EU.
- › SKR vill att uppströmsperspektivet ska prioriteras och att det ska ställas högre krav på producenter av kemikalier och läkemedel snarare än att ställa krav på ökad reningsgrad i avloppsreningsverk.
- › SKR vill att direktivet ska möjliggöra för medlemsstaterna att besluta om skarpare krav, exempelvis om rening av läkemedel och mikroplaster.

Aktiviteter:

- › SKR ska fortsatt samarbeta i den breda alliansen ”Swedish Water Alliance”, där bland annat Svenskt Vatten, Svenskt Näringsliv, Energiföretagen Sverige och LRF ingår, för att påverka EU:s olika vattendirektiv.
- › SKR ska aktivt arbeta för att Europeiska regionkommitténs ställningstaganden reflekterar förbundets ståndpunkter.
- › SKR ska ha fortsatt dialog med svenska Europaparlamentariker och förse dem med underlag för att lyfta frågan politiskt i parlamentet.
- › SKR ska ha fortsatta kontakter med Regeringskansliet i frågan.
- › Om frågorna går in i aktiva lagstiftningsförfaranden ska SKR se till att engagera den informella vattengrupperingen inom CEMR.

E. Ett klimatneutralt EU 2050

Förväntade resultat:

- › SKR vill att EU:s regelverk och initiativ ger goda och stödjande förutsättningar för kommuner och regioner.
- › SKR vill undvika detaljkrav som försvårar för bioenergi, biodrivmedel, fjärrvärme, energiutvinning ur avfall, energieffektivisering et cetera.

Aktiviteter:

- › SKR ska bevaka utarbetande av initiativen inom "En europeisk grön giv", såsom den aviserade klimatpakten för olika samhällsaktörer.
- › SKR ska bevaka utarbetandet av detaljlagstiftning såsom energiskattedirektivet och kriterier för hållbara finanser, för att undvika problematiska begränsningar i användning av och investeringar i biodrivmedel, fjärrvärme, bioenergi, energiutvinning ur avfall et cetera.

F. Mobilitet och infrastruktur

Förväntade resultat:

- › SKR vill att TEN-T riktlinjerna skärps vad gäller fokus på omställningen mot en fossilfri fordonsflotta, samt uppdateras för att kunna dra nytta av de effektiviseringsmöjligheter som uppstår genom digitalisering av transportsystemet.
- › SKR vill se över möjligheterna att ytterligare samordna de investeringsmedel som finns tillgängliga via nationella planer, länstransportplaner, EU:s regionalfonder och Fonden för ett sammanlänkat Europa.
- › SKR vill att kommissionen beaktar skillnader i metodik för beräkning av samhällsekonomi som föreligger mellan Sverige och resten av EU. SKR efterlyser även möjligheten att göra samhälls-ekonomiska kalkyler på hela stråk. Det holistiska perspektivet där jämställdhet ingår i analyserna är avgörande för att svenska regioner ska få rättvisande underlag och utfall.
- › SKR vill att stöd, regelverk, policy och forskning om bränslets påverkan ska ha sin utgångspunkt i minskad klimatpåverkan och bättre luftkvalitet lokalt, inte att de ska styra mot specifika tekniker. Klimatpåverkan från drivmedel och fordon måste ses utifrån hela livscykelperspektivet för att få en rättvisande bild av den verkliga påverkan, och för att minska risken för hämmad innovation och utveckling av förnybara drivmedel.
- › SKR anser att det i utvecklingen av autonoma fordon och mobilitetstjänster är viktigt att dessa bidrar med positiva effekter i våra städer både när det kommer till minskade utsläpp och en ökad livskvalitet för stadens invånare, där exempelvis ytor i staden frigörs till andra ändamål än transporter.
- › SKR ser att nya mobilitetstjänster bör komplettera den samhällsfinansierade kollektivtrafiken som är kapacitetsstark och tillförlitlig och har strukturbildande effekter, bland annat när det gäller integrerad bebyggelse- och transportplanering, och kan på så sätt ge förutsättningar för ett effektivare transportsystem i städerna.

Aktiviteter:

- › SKR ska bevaka och föra fram regionala och kommunala intressen i kommissionens pågående utvärderingen av TEN-T förordningen, bland annat genom att medverka i de aktiviteter som under 2020 anordnas med anledning av utvärderingen.
- › SKR ska bevaka och föra fram regionala och kommunala intressen i kommissionens utvärdering av paketet för rörlighet i städer.
- › SKR ska aktivt delta i CEMR:s påverkansarbete inom ramen för utvärderingen.
- › SKR ska sprida goda erfarenheter från svenska kommuner och regioners arbete med hållbara transporter och hållbar, jämställd stadsutveckling i europeiska och internationella sammanhang, om städernas arbete med trafikstrategier (TRAST), citylogistik, målstyrd planering och samverkan med nationella aktörer.

G. Sammanhållningspolitiken 2021–2027

Förväntade resultat:

- › SKR vill att regeringen i de fortsatta förhandlingarna verkar för en inriktning i regional- och socialfonden som motsvarar regionernas redovisade prioriteringar.
- › SKR vill att regeringens strategiska ställningstaganden avseende fondernas inriktning tar sin utgångspunkt i regionernas redovisade prioriteringar.
- › SKR vill att regeringen erbjuder regionerna att utarbeta regionala program för regionalfonden.
- › SKR vill att regeringen erbjuder regionerna att utforma regionala planer för socialfonden.
- › SKR vill att regeringen fortsatt använder Forum för hållbar regional tillväxt, det så kallade Politikerforum, för fortsatt dialog på politisk nivå med regionerna och SKR.
- › SKR vill att regeringen säkerställer att svenska intressen tas om hand vid utformningen av de gränsöverskridande samarbetsprogrammen (Interreg).

Aktiviteter:

- › SKR ska fortsatt medverka i de referensgrupper som Regeringskansliet, ESF-rådet och Tillväxtverket tillsatt för utformningen av kommande programperiod.
- › SKR ska erbjuda medlemmarna stöd i kommande programmeringsarbete och de förhandlingar med kommissionen som följer av detta.
- › SKR ska fortsatt arbeta för att regeringen har en öppen process gentemot medlemmarna i de fortsatta förhandlingarna, bland annat genom att spela in frågor till Politikerforum och hålla i förberedande möten med medlemmarna.
- › SKR ska fortlöpande informera svenska ledamöter i Europaparlamentet om förbundets ståndpunkt avseende sammanhållningspolitiken.
- › SKR ska arrangera möten mellan våra förtroendevalda och Europaparlamentets utskott för regional utveckling (som förhandlar med Europeiska rådet).
- › SKR ska fortsatt bidra med underlag i CEMR:s påverkansarbete avseende sammanhållningspolitiken.

H. Horisont Europa

Förväntade resultat:

- › SKR ska verka för att medlemmarnas intressen tillvaratas i utformningen och tillgängliggörande av programmet.
- › SKR ska verka för att Horisont Europa på ett konkret sätt samordnas med framför allt sammanhållningspolitikens ekonomiska instrument, så att goda synergieffekter blir följden och att medlemmarnas investeringar i kapacitetshöjande infrastruktur för forskning och innovation får god avkastning.
- › SKR ska verka för att Horisont Europas inriktning på samhällsrelevant forskning, utveckling och innovation (FUI) stärks och får kopplingar till nationell, regional och lokal FUI-finansiering.

Aktiviteter:

- › SKR ska fortlöpande ha kontakter med de beslutande institutionerna och svenska regeringen i syfte att påverka ramverket i gynnsam riktning för våra medlemmar.
- › SKR ska uppvakta nationell genomförandeorganisation för att säkerställa att lokala och regionala aktörer involveras i implementeringen av programmet.
- › SKR ska samverka med de nationella myndigheter som ges ansvar för programimplementeringen.

I. Kommissionens förslag till förordning om gemensam utvärdering av medicinsk teknik

Förväntade resultat:

- › SKR vill att förslaget till förordning justeras så att medlemsstaterna får komplettera de gemensamt framtagna utvärderingarna med analyser av relevans för nationella och regionala förhållanden.
- › SKR vill att förslaget till förordning ska anpassas så att tillgängligheten till nya medicinska metoder för svenska patienter inte riskerar att fördröjas.

Aktiviteter:

- › SKR ska fortsätta ha regelbunden kontakt med Socialdepartementet och berörda svenska myndigheter för att diskutera lösningar som främjar förbundets medlemmar.
- › SKR ska ta förnyad kontakt med svenska och andra berörda Europaparlamentariker för att informera om förbundets hållning i denna fråga inför kommande förhandlingar med ministerrådet och kommissionen.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

En återhämtningsplan för EU - EU:s långtidsbudget 2021-2027 och Next Generation EU

EU:s stats- och regeringschefer enades under toppmötet den 17-21 juli om en ny långtidsbudget för perioden 2021-2027 (MFF), som i kompromissförslaget uppgår till 1 074,3 miljarder euro. Med anledning av coronapandemin enades ledarna även om ett återhämtningsinstrument, kallat Next Generation EU (NGEU), på sammanlagt 750 miljarder euro. MFF och NGEU ska tillsammans med övriga krisåtgärder fungera som ett samlat stödpaket för Europas återhämtning, motståndskraft samt digitala och gröna tillväxt. Sedan mitten på augusti har förhandlingar skett med Europaparlamentet och det tyska ordförandeskapet som representerar stats- och regeringscheferna. Förhandlingarna med Europaparlamentet kommer fortgå under hösten som måste ge sitt samtycke innan paketet kan verkställas.

Överenskommelsen nåddes efter rekordlånga förhandlingar, med huvudsakliga stöttestenar kring nettobetalarernas medlemsavgifter, fördelningen

mellan lån och bidrag i NGEU samt villkoren för utbetalning av EU-medel. Uppgårelsen innebär bland annat att Sveriges rabatt på medlemsavgiften bibehålls. Ett centralt element som ingår i budgetöverenskommelsen är att 30 procent av de totala utgifterna ska gå till klimatrelaterade projekt. Vidare ska även all finansieringen som tillgängliggörs via EU vara förenliga med EU-målet om klimatneutralitet till 2050, 2030 målen samt Parisavtalet. EU ledarna bad även kommissionen att föreslå åtgärder kopplat till rättsstatsprincipen och EU-finansiering. I kompromissförslaget ombedes kommissionen även att presentera ett särskilt förslag kring en brexitreserv på 5 miljarder euro för de medlemsländer och sektorer som drabbas hårdast.

Några av de förändringar som skett i överenskommelsen jämfört med kommissionens förslag från i maj är bland annat att solvensstödsinstrumentet togs bort. Likaså extra stöd till fonden för rättvis omställning via NGEU. Hälsoprogrammets extra finansiering via NGEU ströks men finansieras via den löpande budgeten. Det extra stödet till horisont Europa minskades även inom ramen för NGEU.

Fördelningen av finansieringen i programkluster ser enligt förslaget följande ut:

- › Inre marknaden, innovation och digitalisering: 143,4 miljarder euro – varav 10,6 miljarder kommer från NGEU.
- › Sammanhållning, resiliens och värden: 1 099,7 miljarder euro – varav 721,9 miljarder kommer från NGEU.
- › Naturresurser och miljö: 373,9 miljarder euro – varav 17,5 miljarder kommer från NGEU.
- › Migration och gränsförvaltning: 22,7 miljarder euro.
- › Säkerhet och försvar: 13,2 miljarder euro.
- › Grannländer och omvärlden: 98,4 miljarder euro.
- › Europeisk offentlig förvaltning: 73,1 miljarder euro.

Återhämtningsinstrumentet ska förstås som en unik insats med anledning av coronapandemin, till stöd för särskilt drabbade medlemsländer, regioner och sektorer. NGEU omfattar 750 miljarder euro – varav 390 miljarder i bidrag och 360 miljarder i lån – och ska finansieras genom EU-gemensam upplåning på finansmarknaden och är uppdelat i primärt två delar. Första, och största, delen motsvarar 672 miljarder euro och ska gå till återhämtningsarbetet under 2021–2023. Detta kommer ske via den så kallade faciliteten för återhämtnings- och resiliens där det är upp till enskilda medlemsstater att besluta om och hur mycket man önskar att låna. Maxtaket är dock 6,8 procent av BNI. För att få tillgång till medlen måste det upprättas en nationell plan som anger hur medlen ska användas. De nationella återhämtningsplanerna ska vara förenliga med EU:s landspecifika rekommendationer såväl som rättsstatsprincipen och klimatpolitiska mål, och måste godkännas med kvalificerad majoritet i rådet. I Sverige ansvarar Finansdepartementet inledningsvis för framtagandet av den nationella återhämtningsplanen. Sverige förväntas tilldelas cirka 4,2 miljarder euro inom ramen för NGEU, en siffra som baseras bland annat på arbetslöshetssiffror för 2015–2019. Arbetet med framtagandet av en nationell åtgärdsplan kommer med största sannolikhet gå fort under hösten, SKR ämnar att följa utvecklingen noga.

Den andra och resterande delen består i finansiella förstärkningar till redan existerande program, dessa ska justeras till senast 2023 och medlen ska betalas ut senast 2026.

Finansieringen via Next Generation EU ska användas på tre huvudområden:

1. Stöd till medlemsländers återhämtnings

- › Faciliteten för återhämtnings- och resiliens: 672,5 miljarder euro. (360 miljarder euro i lån, resterande i bidrag)
- › REACT-EU: 47,5 miljarder euro
- › förstärkning av Fonden för rättvis omställning: 10 miljarder euro
- › förstärkning av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: 7,5 miljarder euro som stödjer landsbygdsområdets struktur- och omvandling.

2. Återstarta ekonomin

- › förstärkning av InvestEU: 5,6 miljarder euro
- › faciliteten för strategiska investeringar.

3. Lärdomar av krisen

- › förstärkning av rescEU: 1,9 miljarder euro
- › förstärkning av Horisont Europa: 5 miljarder euro.

Kommissionen: Förslag till långtidsbudget 2021–2027, En återhämtningsplan för EU

Ministerrådet: Rådslutsatser, 17–21 juli, EU:s långtidsbudget 2021–2027

Kontakt: Marcus Stolte Holmberg

Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

EU och dess medlemsländer har genom Europa 2020-strategin enats om konkreta målsättningar inom sysselsättning, forskning och utveckling (FoU), klimatförändringar och energi, utbildning samt kampen mot fattigdom och social utestängning som EU ska nå senast år 2020. Medlemsländerna har i sin tur anpassat de övergripande målen till nationella mål utifrån nationella förutsättningar. Strategin har fungerat som utgångspunkt för den europeiska politiken och för EU:s långtidsbudget för perioden 2014–2020.

Europa 2020-strategin tar snart slut och en utvärdering har initierats. Ingen ny helhetsstrategi har tagits fram, men kommissionen har beslutat att stärka den europeiska planeringsterminen genom tätare band till den sociala pelaren, Agenda 2030 samt EU:s klimatmål 2050. SKR välkomnar

detta, och anser att ett tätt samarbete inom den sociala dialogen på såväl nationell som europeisk nivå krävs för att nå verklig framgång i arbetet med sysselsättning, tillväxt och sociala frågor inom EU. En tillväxtstrategi baserad på den gröna givna och med tilltänkta principer av miljö, produktivitet, stabilitet och rättvisa är rätt väg framåt.

SKR har i flera sammanhang efterfrågat en ny långsiktig och sammanhållen tillväxt- och sysselsättningsstrategi för EU, och förbundet har uppmanat regeringen att verka för en uppföljare till Europa 2020-strategin som ligger i linje med de globala målen. Med anledning av Coronapandemin och förhandlingarna om nästa långtidsbudget kan en eventuell ny strategi dock komma att dröja. Planeringsterminen ska under 2020 arbeta mer med samverkansfördelar och avvägningar mellan miljö-, finans- och socialpolitiken på nationell nivå. SKR understryker i detta sammanhang att lokala förutsättningar vad gäller exempelvis arbetsmarknad måste beaktas, samt vikten av att kommissionen säkerställer tillgången till nödvändiga investeringsmöjligheter för aktörer på lokal och regional nivå.

SKR träffar fortlöpande Statsrådsberedningen, arbetsmarknadens parter och kommissionens representation för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin. Tillsammans med medlemmarna och arbetsmarknadens parter bidrar SKR årligen till den svenska landrapporten.

SKR: *Europa 2020-strategin*

Kommissionen: *2020-strategin, Europeiska planeringsterminen, Landspecifika rekommendationer 2020*

Regeringen: *Europa 2020-strategin, Nationella reformprogrammet 2020*

Kontakt: *Malin Looberger, Milla Järvelin*

Genomförandet av Agenda 2030

Sedan Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i FN:s generalförsamling 2015 har genomförandet av agendan och de globala målen pågått med stort engagemang på lokal och regional nivå runt om i hela världen.

Under våren har EU på olika håll understrukit vikten av att prioritera arbetet med de globala målen och genomförandet av Agenda 2030, inte minst i efterdyningarna av Coronapandemin. I rådsslutasatserna på kommissionens förslag till

”Team Europe” – EU:s globala respons på pandemin – lyfte rådet att både Agenda 2030 och Parisavtalet ska utgöra utgångspunkter i arbetet samt att alla politikområden måste samspela för att bidra till en hållbar utveckling.

Kommissionen presenterade i början av 2019 ett diskussionsunderlag om ett hållbart EU 2030 och rådet antog sina slutsatser samma år. Rådet framhöll bland annat behovet av att påskynda insatserna inom unionen och globalt för att Agenda 2030 ska kunna nås och underströk att EU fortsatt kommer inta en ledande roll i genomförandet.

Kommissionen har sedan tidigare aviserat att de globala målen tydligare ska inkluderas i den europeiska planeringsterminen, men det är ännu oklart hur detta ska genomföras. Ambitionen är att använda den europeiska planeringsterminen som en hävstång för att implementera Agenda 2030, i likhet med arbetet med den sociala pelaren. Kommissionens årliga landrapporter innehöll i år en kort nulägesanalys och statistisk lägesbild av hur EU:s medlemsländer lever upp till de globala målen i agendan, baserat på Eurostats indikatorer för målen. Enligt kommissionen presterar Sverige generellt sett mycket väl, men anser att utmaningar kvarstår för att uppfylla samtliga mål. Kommissionen har identifierat att Sveriges utveckling går i fel riktning beträffande mål 10 om minskad ojämlikhet och mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.

I februari 2020 utsåg regeringen Gabriel Wikström till nationell samordnare för Agenda 2030 och i juni samma år lade regeringen fram en proposition till riksdagen gällande det fortsatta genomförandet. SKR har fört dialog med Regeringskansliet under arbetet med propositionen.

Med stöd av Sida driver SKR tillsammans med Svenska FN-förbundet projektet *Glokala Sverige*, ett utbildnings- och kommunikationsprojekt om Agenda 2030 för politiker och tjänstepersoner på lokal och regional nivå. Under 2020 medverkar 130 kommuner och 16 regioner för att lära sig mer om de globala målen och hur vi tillsammans kan skapa engagemang för genomförandet av Agenda 2030. SKR har tillsammans med ICLD skickat en ansökan om programförlängning till Sida för perioden 2021–2023.

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) presenterade i mars 2019 nyckeltal som ska stödja kommuner och regioner i deras arbete med Agenda 2030. SKR avser presentera *Öppna Jämförelser* utifrån dessa nyckeltal på Mötesplats

Agenda 2030 den 24 september. Vidare anordnar förbundet vid två tillfällen under hösten en webbsänd utbildning, som ger grunderna för hur Agenda 2030 kan implementeras i kommuner och regioners styrprocesser.

SKR: Agenda 2030

RKA: Rådet för främjande av kommunala analyser

FN: *Glokala Sverige - Agenda 2030 i kommuner och regioner*

Kommissionen: *Mot ett hållbart EU 2030*

Ministerrådet: *Rådsslutsatser Mot ett hållbart EU 2030*

Regeringen: *Agenda 2030 och globala målen*

Kontakt: Kerstin Blom Bokliden, Matilda Lindberg

EU:s gröna giv och plan för en grön återhämtning

I december 2019 presenterade kommissionen sitt meddelande om "En europeisk grön giv". Den gröna given presenteras som en tillväxtstrategi för EU, med målet att Europa ska bli den första klimatneutrala kontinenten år 2050.

Kommissionens presenterade därefter ett förslag till investeringsplan, som omfattar minst 1 000 miljarder euro över en tioårsperiod. Finansieringen ska delvis ske genom EU:s nästa långtidsbudget, som i skrivande stund är under förhandling. De industri-, kol- och energintensiva regioner som påverkas mest av omställningen ska stödjas genom EU:s mekanism för en rättvis omställning, som föreslås öronmärka minst 150 miljarder euro i stöd under perioden 2021–2027. Särskilda förslag har även lagts om en klimatlag för EU samt strategier för cirkulär ekonomi, biologisk mångfald och livsmedelskedjan från jord till bord.

Konsultationer har under första halvåret 2020 hållits kring bland annat klimatmålet för 2030, den aviserade klimatpakten, renoveringsvägen, energiskattedirektivet och EU:s klimatanpassningsstrategi.

Den gröna given omfattar ytterligare en mängd initiativ inom energi, industri, transport, miljö, klimat och integration i EU:s finansiella ramverk. Exempelvis ska kommissionen under 2021 presentera en plan för nollutsläpp för både vatten, luft och jord, vilket kommer påverka lag-stiftningen på dessa områden. Strategier ska tas fram för kemikalier, skog samt hållbar och smart mobilitet. Även statsstödsreglerna och energibeskattningen ska ses över.

Återhämtningsplanen för EU, som europeiska rådet enades om den 21 juli, omfattar nyckelområden såsom den inre marknaden, grön omställning och digitalisering, men även strategisk autonomi och resiliens. För de omfattande investeringar som behövs pekar planen särskilt ut renovering av byggnader, förnybar energi och vätgas, ren mobilitet, cirkulär ekonomi och livsmedelskedjan. Investeringarna ska främja både grön omställning, digitalisering, cirkulär ekonomi, sammanhållning och jordbrukspolitik. Till planen kopplas både återhämtningsinstrumentet "Next Generation EU" om 750 miljarder euro och förslaget till EU:s nästa långtidsbudget som omfattar 1 074,3 miljarder euro.

SKR har under 2020 prioriterat ett antal frågor inom ramen för den gröna given, där förbundet huvudsakligen lämnat synpunkter via de europeiska paraplyorganisationerna CEMR och CEEP samt Europeiska regionkommittén. SKR har framförallt lyft behovet av regelverk som stödjer effektiva insatser från lokal och regional nivå och samtidigt undviker problematisk detaljstyrning.

Du kan läsa mer om den gröna givens olika komponenter och SKR:s åtföljande arbete i kapitel två.

Kommissionen: *Den europeiska gröna given, Investeringsplan för ett hållbart Europa, Förslag om inrättandet av en Europeisk klimatlag, En återhämtningsplan för EU*

CEMR: *Ställningstagande kring EU:s gröna giv*

Kontakt: Andreas Hagnell

Brexit

Storbritannien lämnade formellt EU den 31 januari 2020. Den framtida relationen mellan EU och Storbritannien ska nu mejslas fram under en övergångsperiod som sträcker sig fram till den 31 december 2021. Under denna period gäller samma regler för privatpersoner och företag som innan utträdet.

Förhandlingarna parterna emellan har varit långdragna, och i skrivande stund återstår många komplexa frågor. Trots den korta tidsfristen har premiärminister Boris Johnson aviserat att Storbritannien inte ämnar förlänga övergångsperioden. Om ingen överenskommelse nås innan övergångsperiodens slut väntar ett avtalslöst brexit, och en återgång till WTO:s handelsregler beträffande varor. Förbundet befarar att utsikterna för ett avtal är små, och att en eventuell överenskommelses omfattning med all sannolikhet kommer att vara begränsad.

Vad gäller den fria rörligheten för personer finns bilaterala uppgörelser på plats för att säkerställa såväl svenska medborgares rättigheter i Storbritannien och brittiska medborgares möjligheter att ansöka om uppehållstillstånd i Sverige. Enligt avtalet sker under en övergångsperiod inga förändringar vad gäller patienters rätt till vård. Eftersom det ännu inte finns något avtal som reglerar de framtida relationerna mellan EU och Storbritannien, är det för tidigt att säga hur det blir med denna rätt till vård framöver.

SKR fortsätter att bevaka förhandlingarna under hösten. Den svenska regeringen stödjer kommissionen i de pågående förhandlingarna, och förbereder sig för olika utfall.

SKR: *Patients rätt till vård efter brexit*

Kommissionen: *Samlingssida om förhandlingarna*

Regeringen: *Samlad information om brexit*

Kommerskollegium: *Efter brexit*

Övrigt: *The UK has left the EU*

Kontakt: *Milla Järvelin*

Konferensen om Europas framtid 2020–2022

Den 22 januari 2020 presenterade kommissionen ett förslag till utformning av den så kallade framtidskonferensen. Konferensen, som ska pågå 2020–2022, syftar till att stärka medborgardeltagandet och demokratin i Europa, och ämnar stimulera en samhällsomfattande dialog om utformningen av EU:s framtid. I korthet, vad anser medborgarna att EU ska göra och hur.

Konferensen var tänkt att inledas på Europadagen den 9 maj, men har försenats på grund av Coronapandemin. Förhandlingarna i rådet har också präglats händelseförloppet, då det dröjde till den 24 juni för medlemsländerna att enas om en gemensam position beträffande utformningen av konferensen. Knäckfrågor kretsade framförallt kring ledarskap och mandat, med den känsliga frågan om behov av fördragsförändringar i centrum. Medlemsländerna vidhåller att fördragsförändringar inte kommer att vara aktuella utifrån resultatet av konferensen och anser att detta kan hanteras inom ramen för nuvarande fördrag. De betonar vikten av ett brett deltagande bland medborgare, nationella parlament, EU-institutioner och andra aktörer, och föreslår att konferensen leds av en ”framstående europeisk personlighet” som ordförande för processen.

I skrivande stund pågår förhandlingar mellan kommissionen, Europaparlamentet och rådet. Det tyska ordförandeskapet har aviserat att de har för avsikt att snabbt nå en överenskommelse gällande struktur och mandat. Konferensen lyfts som en plattform för dialog kring unionens långsiktiga utmaningar – inte minst i kölvattnet av coronapandemin, där konferensen kan spela en viktig roll i utvärderingen av hanteringen av pandemin. Konferensen förväntas inledas under hösten 2020, om omständigheterna så tillåter.

Den svenska regeringens ståndpunkt är att konferensen bör anta en saklig och realistisk approach, med utgångspunkt i medborgarnas synpunkter och behov. SKR har genom Europeiska regionkommittén inkommit med synpunkter på konferensens utformning, och för fortlöpande dialog med Regeringskansliet kring det nationella genomförandet.

Kommissionen: *Meddelande om framtidskonferensen*

Ministerrådet: *Rådsposition om framtidskonferensen*

Europaparlamentet: *Europaparlamentets ståndpunkt om framtidskonferensen*

Europeiska regionkommittén: *Pressmeddelande*

Kontakt: *Dag Håkansson, Martin Lidhamn, Lena Langlet*

Ansökan om Europa Direkt-kontor 2021–2025

Den 30 juni 2020 utlyste kommissionen en förslagsinfordran för ansökan om Europa Direkt-kontor till nästa programperiod 2021–2025. Europa Direkt är ett informationsnätverk som drivs av kommissionen, i partnerskap med lokala och regionala aktörer. Nätverket bidrar till informations-spridning samt ökat deltagande och engagemang i EU-frågor, i syfte att stärka EU:s demokratiska förankring. I skrivande stund utgörs nätverket av 440 informationskontor runtom i Europa, varav 14 i Sverige.

Kontoren delfinansieras av kommissionen genom årliga engångsbelopp. Godkända sökande kommer att ingå ett ramavtal om partnerskap med EU-kommissionens representation i Sverige, som sträcker sig från 1 maj 2021 till 31 december 2025. Sista ansökningsdag är 15 oktober 2020.

Kommissionen: *Förslagsinfordran Europa Direkt-kontor 2021–2025*

Kontakt: *Niklas Hellblom, Milla Järvelin*

Miljö, energi och transport

Prioriterad fråga 2020: Ett klimatneutralt EU 2050

Målet om klimatneutralitet till 2050 förankras genom den europeiska klimatlagen som presenterades av kommissionen i mars 2020. Kommissionen vill även höja EU:s ambition för minskade utsläpp till år 2030, från tidigare överenskomna 40 procent till 50–55 procent. I Europaparlamentet diskuteras emellertid ännu högre målnivåer. Kommissionens slutliga förslag väntas framåt årsskiftet. De nationella energi- och klimatplanerna granskas som underlag för översynen av ambitionsnivån, fördelningen av utsläppsminskningar mellan medlemsstaterna, utsläppshandeln (ETS), utsläpp från mark (LULUCF) och EU:s energidirektiv.

Ambitionen att nå klimatneutralitet har gett upphov till en mängd initiativ, inklusive minskat avtryck från transportsektorn, översyn av direktiven om energiskatter, energieffektivitet och förnybar energi, en justeringsmekanism för koldioxid från import inom vissa sektorer, en ny strategi för klimatanpassning samt en europeisk klimatpakt.

Kadri Simson ska som energikommissionär se till att Europa följer principen om att prioritera energieffektivitet, samt stimulera ökade investeringar och påskynda distributionen av ren energi. Ökat stöd för egenproducenter av energi väntas samt ett nyinrättat observatörsorgan för att identifiera behov att motverka energifattigdom.

Beträffande klimatmålet 2030 har SKR genom CEMR lyft möjligheterna inom områden som energi, byggnader, mobilitet och avfall. Offentlig upphandling kan vara ett kraftfullt verktyg för omställning och behöver backas upp av stödjande regelverk.

Svenska kommuner och regioner berörs i hög grad av EU:s politik i sitt frivilliga arbete för minskad klimatpåverkan, både med stödjande ambitioner och styrmedel samt problematisk detaljstyrning. Exempel på det senare är skattebestämmelser, administrativa krav och nationella tak för grödebaserade biodrivmedel som etanol och biodiesel från raps (RME). Krav på individuell mätning och debitering av värme i flerbostadshus är under införande i Sverige i år, trots att de flesta svenska bedömare är eniga om att det kommer att innebära ökad energianvändning samt ökad risk för energifattigdom. Kommissionens regelverk kring energikrav på byggnader medför också att förnybar energi på plats och värmepumpar premieras framför fjärrvärme.

SKR kommer att följa utvecklingen på dessa områden för att tillsammans med andra parter verka för bra och teknikneutrala villkor för hållbarhetsarbetet i kommuner och regioner.

Kommissionen: *En europeisk grön giv*

CEMR: *Ställningstagande kring EU:s gröna giv*

Kontakt: *Andreas Hagnell*

En europeisk klimatpakt

Som en del av den gröna given lanserade kommissionen en klimatpakt, som ska stimulera ett samhällsomfattande engagemang för klimat- och miljöarbetet. Initiativet kan förstås som ett komplement till lagstiftning och reglering, och ämnar att uppmuntra gränsöverskridande samverkan, kunskapsutbyte och gräsrotsinitiativ. Målet är att involvera medborgare och organisationer från alla samhällssektorer, däribland kommuner och regioner, i arbetet med att nå ett klimatneutralt Europa 2050. Klimatpakten ska bygga vidare på befintliga kanaler och initiativ såsom Borgmästaravtalet, samt stödja städers strategier för hållbar urban utveckling.

SKR har genom CEMR framfört att Klimatpakten behöver bygga vidare på pågående initiativ, för svenskt vidkommande exempelvis Fossilfritt Sverige och det regionala arbetet med energi- och klimatstrategier.

Kommissionen: *En europeisk klimatpakt*

Kontakt: *Andreas Hagnell*

Renoveringsvågen

EU:s byggsektor är den sektor med enskilt störst energikonsumtion i Europa. Byggsektorn svarar för cirka 40 procent av energiförbrukningen och 36 procent av växthusgasutsläppen i EU. Kommissionen förbereder därför en strategi för att öka utfasningen av fossila bränslen genom att öka renoveringstakten av det befintliga byggnadsbeståndet, den så kallade renoveringsvågen. Initiativet ska fördubbla energieffektiviseringstakten och samtidigt skapa jobb genom renovering av bebyggelsen.

Kommissionen väntas presentera ett meddelande om initiativet under andra halvåret 2020. Det ska adressera hinder i struktur, information, marknad, expertis, skala och regleringar. Kommissionen väntas föreslå incitament till investeringar, industrialisering, enklare stöd och bedömning, märkning, energideklarationer, särskilt fokus på de sämsta byggnaderna och energifattigdom, digitala verktyg samt utbildning och sysselsättning. Offentliga aktörer ska vara föregångare. Initiativet ska även beakta förnybar energi, system för värme och kyla, resiliens, cirkularitet, elektromobilitet och digitalisering.

SKR motsäger tidigare föreslagna krav från kommissionen om en årlig renoveringstakt på tre procent av offentlig golvyta, då detta inte beaktar olikartade lokala och nationella förutsättningar.

Kommissionen: *Renovation wave*

Kontakt: *Andreas Hagnell*

EU:s taxonomi för hållbara finanser

EU:s gemensamma klassificeringssystem – eller taxonomi – ska fungera som ett verktyg för att definiera vad som kan anses vara hållbara investeringar inom bland annat industri, byggnader, energi, transporter, vatten och avfallshantering. Initiativet utgör en av åtgärderna i EU:s handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt. Taxonomin ska genomföras i delegerade akter under 2020 för att efterlevas från år 2022. Förslaget till taxonomi som presenterades i början av 2020 anger exempelvis att hållbar energiproduktion ska ha lägre klimatpåverkan än 100 g CO₂/kWh, vilket successivt ska skärpas. Däremot finns det inget förslag om synen på energiutvinning ur avfall. Gällande byggnader ska nybyggnation vara minst 20 procent bättre än nationella byggregler och vid renovering ska energieffektiviseringen vara minst 30 procent. SKR har medverkat till utformningen av taxonomin genom att delta i en arbetsgrupp under EU:s generaldirektorat för energi (DG Energy).

Taxonomin ska främst gälla finansföretag och hållbarhetsredovisningar för större företag, men kan indirekt bli styrande för projekt i kommuner och regioner via motsvarande krav på exempelvis bidrag och gröna obligationer. Det finns risk att verifieringen av huvudkrav och sidokrav på att undvika skador kan resultera i ökad administration för svenska kommuner och regioners användning av och investeringar i exempelvis biodrivmedel, bioenergi och energiutvinning ur avfall.

Regeringen: *Taxonomi ska göra det enklare att identifiera och jämföra miljömässigt hållbara investeringar*

Kommissionen: *Hållbar finansiering*

Ministerrådet: *Pressmeddelande*

Kontakt: *Andreas Hagnell*

Översyn av energiskattedirektivet

I skrivande stund pågår en översyn av EU:s energiskattedirektiv – som fastslår reglerna för hur energiprodukter och elektricitet ska beskattas inom unionen. I konsultationen våren 2020 framförde flera parter, däribland SKR genom CEEP, nödvändigheten av att energibeskattningen ska beakta bränslets innehåll av koldioxid. I dagsläget är olja normen och undantag betraktas som statsstöd för vilket det kan beviljas tillfälliga undantag. Detta skapar osäkerhet för investeringar i förnybar energi.

Sverige har under 2020 ansökt om och fått ett tioårigt undantag från statsstödsreglerna för biogas. Ansökan har även gjorts om ett ettårigt undantag för biodiesel och etanol som drivmedel. Däremot har regeringen inte ansökt om undantag för grödebaserade biooljor inom fjärrvärmens och för dessa har regeringen nyligen föreslagit en avskaffad skattebefrielse från år 2021.

Ministerrådet: *Pressmeddelande*

Kontakt: *Andreas Hagnell*

Utvärdering av EU:s klimatanpassningsstrategi

Som en del av den gröna given avser kommissionen att anta en förnyad strategi för klimatanpassning för EU. Nuvarande strategi antogs 2013 och utvärderades 2018. Fokus i kommande strategi ska vara att:

- › uppmuntra investeringar i miljömässigt hållbara lösningar
- › klimatsäkra ekonomin
- › stärka resiliensen i viktig infrastruktur
- › inkludera klimatfaktorer i riskhantering
- › öka förebyggande och förberedande arbete.

För att förankra strategin har kommissionen nyligen genomfört ett öppet samråd av befintlig klimatanpassningsstrategi. SKR har bland annat framfört vikten av att koppla åtgärder till finansiering, att även näringslivet kan behöva inkluderas i klimatanpassningsarbetet samt att innovationer på området är viktiga.

Kommissionen: *Samråd, befintlig strategi*

Kontakt: *Emilie Gullberg*

Ren luft – Framtiden för EU:s politik inom ramen för ambitionen om noll föroreningar

Kommissionen har som en del av den europeiska gröna given lagt fram en ny nollutsläppsplan för luft, vatten och mark, som ska antas under 2021.

Luftföroreningar utgör fortfarande den största miljörelaterade hälsoriskerna i EU, och orsakar varje år knappt 500 000 förtida dödsfall. Luftföroreningar är kopplade till luftvägs- samt hjärt- och kärlsjukdomar, stroke och cancer. De har också betydande negativa effekter på klimatet, ekosystemen, den bebyggda miljön – inklusive kulturarvet – och ekonomin. Det krävs ytterligare insatser för att skydda allmänheten från den negativa effekten som luftföroreningar utgör för deras hälsa.

Luftkvaliteten i Europa har gradvis förbättrats under de senaste åren, men många medlemsstater uppfyller inte de nuvarande normerna och majoriteten av länderna är för närvarande föremål för överträdelseförfaranden. Sverige har med anledning av detta ändrat i luftkvalitetsförordningen så att perioderna av överskridanden ska bli så korta som möjligt. Vidare föreslås, i en svensk utredning, att staten ska ta ett större ansvar för jämförbar data och att bistå kommunerna vid framtagande av åtgärdsprogram.

Direktivet om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar är det viktigaste lagstiftningsinstrumentet för att uppnå EU:s mål i programmet för ren luft i Europa som innebär att fram till 2030 minska hälsoeffekterna med hälften jämfört med 2005. I direktivet, fastställs nationella åtaganden om utsläppsminskningar för var och en av EU:s medlemsstater för perioden 2020–2029 samt mer långtgående åtaganden från och med 2030. Värt att notera är att partiklarna PM_{2.5} ingår som föroreningarna för vilka obligatoriska utsläppsminskningar har fastställts. Utsläppsminskningarna uttryckts som en procentandel av utsläppen för respektive förorening under basåret 2005.

I en rapport från kommissionen om genomförandet av direktivet är slutsatserna att det är avgörande att direktivet integreras tidigt för att uppnå en minskning av utsläppen. Det är fortfarande för tidigt att dra några definitiva slutsatser av ländernas åtaganden. Det framgår dock tydligt att de nationella luftvårdsprogrammen och insatserna behöver utökas redan på kort sikt.

SKR arbetar med frågan genom Europeiska regionkommittén och med genomförandet i Sverige. SKR anser att det behövs en sektorsövergripande strategi som även beaktar de andra politikområdena där källor till utsläpp finns. Vidare menar förbundet att den lokala och regionala nivån inte har rådighet i alla avseenden för att ensamt klara miljö kvalitetsnormerna, utan också är beroende av ett nationellt agerande. Slutligen menar SKR att det måste finnas tillräckliga ekonomiska incitament för att finansiera de åtgärder som krävs för att klara kraven och på sikt att nå det långsiktiga målet.

Kommissionen: *Rapport*

Kontakt: *Kerstin Blom Bokliden*

Livsmedelspolitik från jord till bord

I maj 2020 presenterade kommissionen sin strategi för en hållbar livsmedelspolitik, från jord till bord. Strategin adresserar såväl matsvinn och användandet av bekämpningsmedel som ökad information och märkning till konsumenterna. Planen har också en nära koppling till strategin för biologisk mångfald för 2030 som presenterades samtidigt. SKR kommer att bevaka flera av de initiativ som aviseras i planen med bäring på kommunernas tillsyns- och livsmedelsverksamhet.

Kommissionen: *Från jord till bord*

Kontakt: *Maja Högvik*

Cirkulär ekonomi och avfall

I mars 2020 presenterade kommissionen en ny handlingsplan för att mobilisera industrin för en cirkulär ekonomi, där Europa ska leda utvecklingen kring bland annat engångsplaster och mikroplaster. Strategin har ett uppströmsperspektiv, det vill säga att fokus läggs på design- och tillverkningsprocessen – snarare än nedströms, på avfallshanteringen. SKR välkomnar detta.

Inom ramen för handlingsplanen aviserade kommissionen även en reform av lagstiftningen för avfallshantering. För avfall som inte kan återvinnas ser SKR att EU behöver uppmuntra en effektiv energiutvinning.

SKR avser inkomma med synpunkter på handlingsplanen genom Europeiska regionkommittén.

Kommissionen: *En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin*

Kontakt: *Fredrik Bäck*

Europeiska kemikaliemyndighetens arbete med begränsningar av mikroplaster

Europeiska kemikaliemyndigheten arbetar för närvarande med förslag om hur mikroplaster kan begränsas. SKR har nationellt och tillsammans med andra länders kommunförbund inom den europeiska kontexten varit aktiv i frågan om att mikroplastspridning måste begränsas uppströms och kommunicerat detta med bland annat ECHA. Det är därför glädjande att se att ECHA:s kommitté för riskbedömningar (RAC) nu yttrat sig i frågan. RAC har fört fram tre synpunkter ur ett riskbedömningsperspektiv som ECHA måste titta närmare på:

1. Det krävs ytterligare bevis för att mikroplaster bryts ned i miljön.
2. Det krävs ett totalt förbud mot att fylla konstgräsplaner med infillmaterial som innehåller mikroplaster.
3. Den av ECHA föreslagna nedre storleksnivån om 100 nanometer för klassificering av mikroplast behövs inte då den potentiella begränsningen också kan genomföras på andra sätt, exempelvis genom råmaterialval i leveranskedjan.

Om RAC:s förslag vinner gehör och ECHA:s slutliga förslag till kommissionen blir verklighet innebär detta att kommuner som innehar konstgräsplaner måste säkerställa att eventuella infillplaner inte fylls på med varken gummigranulater eller annat infillmaterial som innehåller mikroplaster. Ur ett nedströmsperspektiv innebär ett sådant förslag att kommunernas krav på vattenrening skulle bli mindre.

ECHA: *Mikroplaster*

Kontakt: *Fredrik Bäck*

Prioriterad fråga 2020: EU:s vattendirektiv – bättre hänsyn till lokala förutsättningar

Svenska kommuner och regioner påverkas av EU:s vattenlagstiftning både i rollen som verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet. SKR arbetar för ambitiösa regelverk, utan detaljstyrning och med ett tydligt uppströmsperspektiv. Det är mer kostnadseffektivt att ställa högre krav på producenter av kemikalier och läkemedel än ökade krav på rening i renings- och vattenverk. Inom ramen för den gröna given har kommissionen aviserat att de 2021 kommer att presentera en plan för nollutsläpp till vatten, luft och jord, vilket kommer ha bäring på vattenområdet. Även andra initiativ, som EU:s livsmedelsstrategi från jord till bord samt strategin för biologisk mångfald väntas påverka lagstiftningen på området.

SKR kommer att bevaka de nya förslag som kommissionen presenterar inom ramen för den gröna given, men kommer också fortsatt verka för att de nu gällande direktiven för avloppsrening och ramdirektivet för vatten ska moderniseras.

Ramdirektivet för vatten

Sedan vattendirektivet antogs för tjugo år sedan har mycket hänt. Dels har tekniker, metoder, kunskaper och erfarenheter förändrats och utvecklats, dels har klimatförändringarnas effekter på vattnets kvalitet såväl som kvantitet intensifierats. För att kunna skapa långsiktigt hållbara samhällen med livskraftiga vattenmiljöer behöver direktivet moderniseras, samtidigt som en hög ambitionsnivå bibehålls.

Ramdirektivet har stor påverkan på svenska kommuner och regioner. Direktivet påverkar alltifrån åtgärdsarbete för skydd och återställande av vattenförekomster, till stadsplanering och samhällsviktiga verksamheter och infrastrukturprojekt. Problemet är att direktivets möjligheter till undantag inte är anpassade till situationer som uppstår i normal stads- och samhällsutveckling, vilket skapar problem för exempelvis byggandet av avloppsreningsverk, bostäder och infrastruktursatsningar. Det är dessutom de verksamheter med högst miljöambitioner och med effektivast rening som riskerar att stoppas, eftersom det inte finns bättre tekniska lösningar med högre reningsgrad att ta till.

SKR har varit engagerade i den utvärdering av direktivet som kommissionen genomfört under de senaste åren genom Europeiska regionkommitténs arbete såväl som genom dialog med kommissionen, europaparlamentariker och Regeringskansliet för att belysa hur direktivet påverkar samhällsviktiga verksamheter. Kommissionen menade, i sin utvärdering, som presenterades i december 2019, att direktivet fortsatt är ändamålsenligt, och det är i skrivande stund ännu inte klart huruvida direktivet kommer att öppnas upp för revision eller inte. SKR beklagar utvärderingens resultat och menar att den har undvikit att adressera flera viktiga frågor, som till exempel de rättsliga effekterna av Weserdomen samt hur direktivet förhåller sig till förändringar i vattnet till följd av klimatförändringarna.

Kommissionen: *Webbplats vatten, Resultat av översyn av ramdirektivet för vatten*

Kontakt: *Maja Högvik*

Avloppsdirektivet

Direktivet för rening av avloppsvatten från 1991 har utvärderats under det senaste året för att avgöra huruvida regelverket fortfarande är ändamålsenligt eller om det behöver revideras. SKR menar att avloppsdirektivet är föråldrat och inte driver miljöskyddet tillräckligt kraftfullt. Dess nuvarande utformning är delvis orsak till att kommissionen beslutat att stämma Sverige för brott mot avloppsdirektivet. Kommissionen anser att tio orter bryter mot direktivets krav, bland annat mot undantaget för rening av syreförbrukande ämnen i kallt klimat. Nu hotar böter på flera hundra miljoner kronor för regeringen, och kommuner tvingas till dyra investeringar utan påvisbar miljönytta. När Sverige gick med i EU 1995 förutsattes att undantaget för kallt klimat skulle gälla även i Sverige. I direktivet står dock att läsa att undantaget enbart gäller för kallt klimat i orter som ligger 1 500 meter över havet, och inga orter i Sverige ligger på den höjden. Biologisk rening fungerar dock lika illa i nordens kalla klimat som på hög höjd i Alperna.

SKR har svarat på det offentliga samrådet om direktivet och framfört att undantaget för kallt klimat måste gälla även i Sverige, samt att utsläppskraven ska vara skarpa men relevanta och anpassade till att hantera de skilda förhållanden som råder inom och mellan medlemsstater. Utvärderingen har presenterats och med stor sannolikhet kommer avloppsdirektivet att revideras inom de närmsta åren.

Kommissionen: *EU:s direktiv om avloppsvatten*

Kontakt: *Maja Högvik*

Prioriterad fråga 2020: Mobilitet och infrastruktur

Kommissionen anser att politiken inom transportområdet behöver ställas om för att uppnå målen inom ramen för den europeiska gröna given. Transporter står för 25 procent av EU:s utsläpp av växthusgaser och fortsätter att öka. För att uppnå klimatneutralitet måste transportutsläppen minska med 90 procent fram till år 2050, vilket enligt kommissionen förutsätter att alla transportslag bidrar till utsläppsminskningen. Kommissionen anger att de under 2020 kommer att anta en strategi för hållbar och smart mobilitet för att möta denna utmaning.

Kommissionen framhäver vikten av att öka transportsystemens effektivitet. I detta sammanhang understryks bland annat behovet av att stärka multimodala transporter och att flytta över godstransporter från väg till järnväg och inre vattenvägar, att verka för utveckling av smarta system för trafikstyrning och integrerade mobilitetslösningar, att få till stånd transportpriser som återspeglar transportens miljökonsekvenser, att upphöra med subventionering av fossila bränslen samt att införa ett gemensamt europeiskt luftrum. Kommissionen lyfter även tillgången på alternativa hållbara drivmedel och vikten av att både stödja produktion och utbyggnad av infrastruktur för hållbara bränslen. För städer behövs bättre kollektivtrafik samt minskning av utsläpp och trängsel. Kommissionen avser bland annat att föreslå strängare krav på utsläpp av luftföroreningar från fordon med förbränningsmotorer. Kommissionen kommer även att föreslå en översyn av lagstiftningen om utsläpp av koldioxid från personbilar och lätta nyttofordon senast i juni 2021.

Kontakt: *Ulrika Palm*

Hållbar rörlighet i EU:s städer

Hållbar rörlighet i städer är en av EU:s stora utmaningar och en angelägen fråga för många medborgare. Vägtransporter är en av de främsta orsakerna till luftföroreningar och växthusgasutsläpp i stadsområden och enbart samhällets kostnader för trafikstockningar uppgår till omkring 270 miljarder euro per år inom EU.

År 2013 offentliggjorde kommissionen paketet för rörlighet i städer och avsatte ytterligare medel till rena stadstransporter för perioden 2014–2020. Kommissionen genomför nu en omfattande utvärdering av paketet och under 2019 genomfördes ett öppet samråd som en del av utvärderingen. SKR:s styrelse antog i november 2019 ett yttrande där en utvärdering av paketet för rörlighet i städer välkomnades, mot bakgrund av det förutsädda tekniksprångets potential samt det faktum att utsläppen från transportsektorn ökar. Förbundet anser att åtgärder för att lösa problemen med rörlighet i städerna måste utgå från lokala förutsättningar, och att alla invånare ska ges förutsättningar till en god livsmiljö och tillgänglighet till hållbar mobilitet. SKR framhöll att det finns ett värdefullt samspel mellan stad och land, varför transportsystemet måste vara sammanhängande.

Europeiska revisionsrätten har i en rapport från mars 2020 undersökt effekterna av kommissionens paket för hållbar rörlighet i städer. I rapporten framkommer inga tecken på grundläggande förändringar i medlemsländernas strategier eller några tydliga tendenser mot mer hållbara transportsätt. Enligt granskningen krävs ett effektivt och välintegrerat kollektivtrafiknät, med olika transportalternativ för att lyckas få medborgare att övergå från personbilstransporter till renare transportmedel såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Rapporten rekommenderar kommissionen att insamla och offentliggöra uppgifter om städer som har infört planer för hållbar rörlighet i medlemsstaterna, samt att villkora beviljandet av EU-medel med krav om stabila planer för rörlighet i städer. SKR fortsätter att aktivt bevaka utvecklingen i frågan.

Kommissionen: *Särskild rapport om hållbar rörlighet i EU:s städer*

SKR: *Remissvar om utvärdering av paketet för rörlighet i städer*

Kontakt: *Ulrika Palm*

Utvärdering av direktivet om infrastruktur för alternativa bränslen

Direktivet om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen antogs 2014 och syftar till att påskynda utbyggnaden av infrastruktur för alternativa drivmedel och elfordon längs det europeiska vägnätet. Som en del av den pågående utvärderingen av direktivets effektivitet, aktualitet och ändamålsenlighet har kommissionen under våren 2020 genomfört ett öppet samråd.

SKR ställer sig positivt till en översyn av direktivet, och har besvarat samrådet. Förbundet framhåller att direktivet ska ta större hänsyn till kommuner och regioners förutsättningar, samt att de svenska förhållandena gällande bibränsleproduktion och distribution bör beaktas i högre grad. Vidare bör direktivet tydligare framhålla förnybarhet som ett kriterium för alternativa bränslen. SKR har sedan tidigare välkomnat en gemensam teknisk standard för infrastruktur för alternativa bränslen på EU-nivå, men förhållit sig kritiskt till delar med hög detaljreglering. Förbundet fortsätter att aktivt bevaka den pågående översynen.

Kommissionen: *Utvärdering av direktivet för alternativa bränslen*

Kontakt: *Ulrika Palm*

Utvärdering av vitboken för transporter

Kommissionen har påbörjat en utvärdering av vitboken för transporter, som tillsammans med bland annat Europa 2020-strategin utgör det politiska ramverket för EU-lagstiftning på transportområdet. Under sommaren 2020 lanserades öppna samråd om utvärdering av EU:s transportpolitik 2011–2018 (EU:s vitbok för transporter), och om framtagandet av en ny transportstrategi för minskade utsläpp inom ramen för den gröna given som pågår till den 23 september. SKR avser att besvara dessa samråd, och fortsätter att bevaka översynen.

Kommissionen: *Utvärdering av EU:s vitbok för transporter*

Kontakt: *Ulrika Palm*

Digitalisering

Att forma Europas digitala framtid

Kommissionen presenterade i februari i år sin strategi för en digital transformation av ekonomi och samhälle. Strategin – Att forma Europas digitala framtid – utvecklar och konkretiserar de förslag som kommissionsordförande Ursula von der Leyen presenterade inom ramen för kommissionens prioriterade områden.

Digital omställning av Europa är starkt sammankopplat med kommissionens övriga prioriteringar och beskrivs som en nyckelfaktor i såväl den gröna given som de nya strategierna för industri- samt små och medelstora företag. Vidare anses den digitala omställningen vara central för återhämtningsarbetet med anledning av coronapandemin. I kommissionens reviderade förslag till nästa långtidsbudget och återhämtningsinstrumentet Next Generation EU lyfts en tvärspektoriell och horisontell inställning till digitalisering fram. Den röda tråden för arbetet framåt är grön- och digital omställning av Europa inom alla sektorer. Strategin anger tre grundpelare för den digitala omställningen:

1) Teknik som fungerar för människor

Centralt inom området är utbyggnaden av digital infrastruktur samt att säkra utveckling, investering och användning av ny teknik som gör skillnad i vår vardag och som grundas i europeiska värderingar. Med anledning av detta föreslår kommissionen en rad åtgärdsområden:

- › AI strategi
- › strategi för kvantdatorer och blockchain
- › reviderad förordning om superdatorer
- › revidering av utbyggnadsdirektivet om bredband
- › uppdaterad handlingsplan för 5G & 6G
- › radiospektrumpolitiskt program
- › 5G-korridorer, inklusive järnvägskorridorer
- › cybersäkerhetsstrategi och en EU-enhet för cybersäkerhet
- › översyn av nätverks- och informations-systemsdirektivet
- › handlingsplan för digital utbildning
- › utvecklad kompetensagenda för digitala färdigheter
- › utvecklad ungdomsgaranti, digitala färdigheter vid karriärbyten
- › arbetsvillkoren för plattformarbete
- › strategi för interoperabilitet mellan EU:s offentliga förvaltningar.

2) Rättvis och konkurrenskraftig ekonomi

Den andra pelaren syftar till att undanröja hinder på den inre marknaden och säkerställa konkurrens på lika villkor. Företag ska kunna dra nytta, utveckla, öka produktiviteten och stärka sin konkurrenskraft med hjälp av digital teknik – framför allt med ett större användande av data. Med anledning av detta föreslår kommissionen en rad åtgärdsområden:

- › europeisk datastrategi, ramverk för styrning av data och rättsakt om data
- › översyn av konkurrensreglerna
- › utreda konkurrensfrämjande förhandsregler för stora gate keeper plattformar, del av Digital Services Act Package
- › industristrategipaket, inkluderat strategin för SME:s
- › ram för EU-gemensamma digitala finans- och betalningssystem
- › företagsbeskattning för 2020-talet
- › konsumentagenda för den digitala omvandlingen.

3) Ett öppet, demokratiskt och hållbart samhälle

Det digitala Europa ska enligt kommissionen vara en miljö där medborgares handlingsmöjlighet förbättras och där vår digitala miljö är pålitlig. Europas digitala transformation ska stärka demokratiska värderingar, värna grundläggande rättigheter, säkra mångfald av medieaktörer, motverka yttre inblandning i val och debatter som förs online, respektera rättigheter och bidra till en klimatneutral ekonomi. Med anledning av detta föreslår kommissionen en rad åtgärdsområden:

- › reviderade regler för internetplattformars ansvar, inkluderat översyn av e-handelsdirektivet (Digital Services Act Package)
- › översyn av förordningen om elektronisk identifiering
- › handlingsplan för media och audiovisuella tjänster
- › handlingsplan för europeisk demokrati
- › initiativ för skapandet av en ”digital tvilling” av jorden för prognoser kopplat till miljö och kriser
- › initiativ om cirkulär elektronik
- › initiativ om insyns åtgärder gällande miljöavtrycket och klimatneutraliteten hos datacenter och telekomoperatörer
- › stödja system för utbyte av medicinska journaler i EU.

Den 1 juni 2020 tog Tyskland över det roterande ordförandeskapet för EU. En av deras vägledande principer är ett starkare och mer innovativt Europa, där digitaliseringen och EU:s digitala självständighet är centralt. För att uppnå denna digitala suveränitet betonar Tyskland vikten av ökat arbete i flertalet policyområden, i linje med kommissionens förslag. Förutom satsningar på exempelvis data, interoperabilitet, digitalinfrastruktur, AI, inre marknadsfunktioner, digital inkludering av medborgare och företag för att driva den digitala

utvecklingen, ämnar Tyskland att bidra till framtagandet av rådslutsatser om en uppförandekod för hälsodata samt coronapandemins påverkan på den digitala kompetensagendan.

I Europaparlamentet ansvarar utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE) för de övergripande delarna av parlamentets framtagande av ställningstaganden gällande den digitala omställningen. ITRE har, och kommer, bland annat arbeta fram parlamentets ställningstaganden gällande Digitala Europa-programmet, uppdateringen av industristrategin, strategin för små och medelstora företag för ett hållbart och digitalt Europa, en europeisk datastrategi, en europeisk AI strategi, utbyggnaden av 5G och ett yttrande om att forma Europas digitala framtid.

Europaparlamentet har även valt att tillsätta ett särskilt utskott för AI-frågor. Det tillfälliga utskottet ska analysera hur AI kan påverka och främja Europas ekonomi, samt hur andra länders arbete kan bidra till EU:s åtgärder. Vidare ska det särskilda utskottet presentera en utvärdering där gemensamma EU-mål fastställs, samt vilka åtgärder som krävs för att nå dem.

Kommissionen: Att forma EU:s digitala framtid, Pressmeddelande

Europaparlamentet: Tillsättandet av ett särskilt utskott om AI

Ministerrådet: Det tyska ordförandeskapets program

Kontakt: Peter Krantz, Dag Håkansson

En ansluten digital inre marknad inom EU

Inom unionen råder en bred samsyn om att grundläggande tillgång till en digital inre marknad är en förutsättning för Europas utveckling. Att de europeiska medborgarna har rätt till internetåtkomst till ett rimligt pris är en grundläggande förutsättning för en fullt utvecklad digital inre marknad i framtiden. Den digitala utvecklingen kommer leda till en ännu starkare efterfrågan på nät och anslutningar med hög kapacitet. Enligt kommissionen är det viktigt att både den offentliga sektorn och Europas näringsliv drar nytta av digital teknik, samt att infrastrukturen utvecklas.

SKR stödjer kommissionens målsättning om att alla invånare ska ha tillgång till bredband av god kvalitet, så att alla i framtiden har möjlighet att ta del av god samhällsservice och information. Förbundet ska genom stöd till kommuner och regioner verka för att Sverige lever upp till målen. SKR stödjer utformningen av EU:s telekomlagstiftning

i det nya telekomdirektivet, som bland annat omfattar tjänster, konkurrensfrågor, spektrum och institutionella frågor. Det nya telekomdirektivet trädde i kraft i december 2018 och ska vara införlivat i svensk lagstiftning senast i december 2020.

I slutet av 2019 lämnade SKR ett yttrande till den promemoria som tagits fram för den nationella implementeringen. I yttrandet lyfts ett antal principiella frågor samt förslag om att ett undantag från lokaliseringsprincipen för kommunal bredbandsverksamhet bör hanteras inom ramen för implementeringen.

Kommissionen: *Den digitala inre marknaden*

SKR: *Ställningstagande till grund för påverkan på regleringsarbete inom digitalinfrastruktur*

Kontakt: *Michaela Stenman*

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

Direktivet om e-fakturering vid offentlig upphandling har implementerats i medlemsstaterna. För Sveriges del är det genom lagen om elektronisk fakturering till följd av offentlig upphandling. Lagen trädde i kraft den första april 2019. Direktivet innebär att alla upphandlande myndigheter och enheter ska kunna ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med den nya europeiska standarden för e-fakturering samt att offentlig sektor ska skicka elektroniska fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden, om inte annan standard avtalats. Lagen omfattar alla inköp som görs från och med det datum som lagen trädde i kraft. När köp är baserade på ramavtal gäller det för fakturor som utfärdats till följd av upphandlingar som påbörjats efter ikraftträdandet.

Den europeiska standarden för e-faktura publicerades i Official Journal (OJ) i oktober 2017. Inom ramen för Open PEPPOL finns nu en implementering av denna standard, som benämns som PEPPOL BIS Billing 3. Denna rekommenderas för användning i Sverige.

I allt fler europeiska länder implementeras PEPPOL, som är ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsländerna, inom området elektroniska inköp. I Sverige rekommenderas PEPPOL:s infrastruktur samt ett antal handelsmeddelanden för e-handel i offentlig sektor, men för statliga myndigheter är det sedan 2018 obligatoriskt att kunna ta emot enligt PEPPOL:s infrastruktur.

Enligt en föreskrift utfärdad av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) i maj förra året, ska alla upphandlande myndigheter och enheter som omfattas av e-fakturalagen – det vill säga även kommuner och regioner – registrera sig som mottagare i PEPPOL:s registerfunktion för att kunna ta emot e-fakturor. Föreskriften trädde i kraft i december 2019.

Kommissionens expertgrupp för e-upphandling (EXEP) har under våren 2020 bland annat arbetat med de nya annonsformulären vid annonsering av upphandlingar samt utarbetat en rapport om dynamiska inköpssystem. När det gäller de nya annonsformulären, eForms ska dessa gälla från 2022. I medlemsstaterna förbereds nu för implementeringen av dessa formulär, bland annat gällande vilka uppgifter som ska vara frivilliga respektive göras obligatoriska.

Deloitte har på kommissionens uppdrag gjort en studie kring nya teknologier relaterat till offentlig upphandling, bland annat artificiell intelligens, big data och blockchain. En rapport kommer att publiceras under 2020.

EXEP, bestående av representanter från alla medlemsländer, ska främja införandet av e-upphandling. Gruppen arbetar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet avseende e-relaterade delar, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKR. Flera rapporter har publicerats på kommissionens webbplats (DG GROW).

Kommissionen: *E-upphandling*

SKR: *E-handel och e-upphandling*

Övrigt: *CEN TC 440, SFTI, OpenPEPPOL*

Kontakt: *Kerstin Wiss Holmdahl*

Regional utveckling och samarbete

Sammanhållningspolitiken i den nya budgetöverenskommelsen

EU:s stats- och regeringschefer enades under toppmötet den 17–21 juli om ett återhämtningsinstrument, Next Generation EU på 750 miljarder euro och en nylångtidsbudget för programperioden 2021–2027 på 1 074,3 miljarder euro. Europeiska rådets överenskommelse ligger innehållsmässigt nära kommissionens grundförslag men skiljer sig gällande fördelning mellan bidrag och lån, samt gällande budget för de olika delarna. Framförallt har budgetfördelningen ändrats inom det föreslagna krispaketet, Next generation EU och för fonden för en rättvis omställning, som har reducerats från 40 till 10 miljarder och medlen till landsbygdsutveckling har halverats från 15 till 7,5 miljarder. Innehållsmässigt ligger fokus för kommande budgetperiod allttjämt på ekonomisk konkurrenskraft genom innovation och forskning, digitalisering, grön omställning samt den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Utökad beredskap i hälso- och sjukvårdssystemen samt bättre utnyttjande av kultur- och turistbranschens potential lyfts särskilt fram som prioriterade åtgärder.

I rådsslutsaterna framhålls att sammanhållningspolitiken blir allt viktigare för att stödja den pågående ekonomiska reformprocessen i medlemsstaterna. Genom att stärka kopplingen till den europeiska planeringsterminen ska kommissionen och medlemsstaterna ta hänsyn till relevanta landsspecifika rekommendationer under hela processen.

Medlen för målet Investering för sysselsättning och tillväxt ska enligt Europeiska rådets kompromiss uppgå till sammanlagt 322 285 miljoner euro.

De tillgängliga resurserna för ESF+ inom ramen för målet Investering för sysselsättning och tillväxt kommer att uppgå till 87 319 miljoner euro, inklusive särskild finansiering för de yttersta randområdena och de nordliga glesbefolkade områdena på 473 miljoner euro. 175 miljoner euro av ESF+-medlen för målet Investering för sysselsättning och tillväxt ska anslås till transnationellt samarbete som stödjer innovativa lösningar under direkt eller indirekt förvaltning.

Medlen för målet europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) ska enligt Europeiska rådets kompromiss uppgå till sammanlagt 7 950 miljoner euro.

970 miljoner euro anslås till europeiskt territoriellt samarbete – komponenten för interregionala innovationsinvesteringar.

För Sveriges del blir det totala återflödet ungefär det samma som för nuvarande programperiod, ca 2,1 miljarder Euro. Däremot minskar anslaget till Regional- och Socialfonden med ungefär 8 procent. Detta beror på att ett s.k. stödtak införs för mer utvecklade regioner. Anslaget till Fonden för en rättvis omställning, som beskrivs nedan, ökar dock väsentligt för Sveriges del, vilket gör att det sammanlagda anslaget till Sverige blir ungefär som för perioden 2014–2020.

Nästa steg i beslutsprocessen för återhämtningsinstrumentet och den nya långtidsbudgeten är ett godkännande från Europaparlamentet. Europaparlamentet antog den 23 juli en resolution som bland annat fastställer att parlamentet inte kommer godkänna EU:s stats- och regeringschefers överenskommelse i sin nuvarande form. Detta då parlamentet bland annat anser att de inte involveras tillräckligt i återhämtningsinstrumentet och att nedskärningarna i långtidsbudgeten, framförallt gällande klimat och digitalisering, är alltför omfattande. Förhandlingarna mellan parlamentet och rådet för att nå ett parlamentariskt godkännande, kommer inledas inom kort och förhoppningen är att dessa kan slutföras senast i slutet av oktober i år.

Europeiska rådet: Rådsslutsatser

Kontakt: Ellinor Ivarsson

Sammanhållningspolitiken inom REACT-EU

Enligt Europeiska rådets uppgörelse tillförs 47,5 miljarder euro av medlen i NGEU till sammanhållningspolitiken. Dessa hämtas ur återhämtningsinstrumentet React EU för perioden 2021–2022. Medelstilldelningen till enskilda medlemsstater kommer att ske utifrån hur hårt man har påverkats av krisen, hur hög ungdomsarbetslösheten är och det relativa välbefinnandet. För Sveriges del handlar det om 350 miljoner euro, som ska användas till 2023.

Kommissionens förslag var att de nuvarande programmen inom regionalfonden och socialfonden skulle förlängas fram till 2022. I skrivande stund är det ännu inte beslutat hur denna process ska gå till. Finansieringen ska dock främst riktas till åtgärder som bidrar till ekonomisk återhämtning, till exempel investeringar för arbetsmarknadens återhämtning, stöd till hälso- och sjukvårdssystemet, samt rörelsekapital i små och medelstora företag. De nya åtgärderna föreslås genomföras genom justeringar i nuvarande program alternativt genom upprättande av nya särskilda program utformade av medlemsstaten, som då måste godkännas av kommissionen.

När investeringsinitiativet mot effekter av coronapandemin sjösattes möjliggjorde kommissionen en större flexibilitet i genomförandet, däribland förenklade förfaranden, möjligheter att överföra medel mellan fonder och regionkategorier och en möjlighet att frånga kravet på medfinansiering. Dessa möjligheter kommer att finnas kvar även i det nya initiativet.

Europeiska rådet: Rådsslutsatser

Kontakt: Ellinor Ivarsson

Fonden för en rättvis omställning

I januari 2020 presenterade kommissionen sitt förslag till investeringsplan för den gröna given. Som en del av paketet föreslogs inrättandet av en fond för rättvis omställning, som totalt skulle omfatta 7,5 miljarder euro.

Kommissionen har sedan dess föreslagit ett väsentligt tillskott till på 30 miljarder euro till fonden, men Europeiska rådet gick på det ursprungliga förslaget och har fastslagit 7,5 miljarder euro i budget (i enlighet med kommissionens förslag från februari 2020).

Anslagen ska användas för att lindra klimatomställningens socioekonomiska effekter i de regioner som påverkas mest, till exempel genom stöd till omskolning av arbetstagare, hjälp till små och medelstora företag att skapa nya ekonomiska möjligheter samt investeringar i omställningen till ren energi och cirkulär ekonomi. Ökade medel till InvestEU innebär också att den andra pelaren i mekanismen för en rättvis omställning förstärks.

61 miljoner euro hade initialt föreslagits tillfalla Sverige och kommissionens förslag var att dessa investeras i stålindustrin i programområde Övre Norrland. Regeringen har också gett Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Arbetsförmedlingen ta fram underlag till en omställningsplan. Medlemsstaternas kompromiss gör gällande att anslaget till Sverige ökar väsentligt till 165 miljoner euro. Dessa ska också medfinansieras av Regional- och Socialfonden, vilket gör att summan totalt hamnar på 274 miljoner euro. Med utökade medel kan omfattningen på fonden i Sverige också komma att ökas.

Kommissionen: *Fonden för en rättvis omställning*

Regeringen: *Fakta PM om Fonden för en rättvis omställning*

Kontakt: *Ellinor Ivarsson*

Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

Anslaget för jordbruksfonden för perioden 2021–2027 är enligt Europeiska rådets kompromiss 77 850 miljoner euro. Den gemensamma jordbrukspolitiken kommer att även fortsättningsvis grundas på en tvåpelarstruktur:

- a) Den första pelaren (marknadsåtgärder och direktstöd) kommer att tillhandahålla direktstöd till jordbrukare och finansiera marknadsåtgärder. Åtgärder under den första pelaren kommer, liksom under den nuvarande finansieringsperioden, att finansieras helt genom EU:s budget.
- b) Den andra pelaren (landsbygdsutveckling) kommer att leverera särskilda miljövänliga kollektiva nyttigheter, förbättra jordbruks- och skogsbrukssektorns konkurrenskraft, främja mångfald i den ekonomiska verksamheten samt levnads- och arbetsvillkoren i landsbygdsområden, däribland regioner med särskilda begränsningar. Åtgärder under den andra pelaren kommer att medfinansieras av medlemsstaterna.

I kommissionens förslag till ny gemensam jordbrukspolitik ger man ett större nationellt handlingsutrymme att välja vilka och hur många åtgärder som ska ingå i de nationella programmen. Åtgärderna får medlemsländerna välja utifrån hur man bäst anser att dessa leder till att de EU-gemensamma målen kan uppnås och det finns större möjlighet att utforma ett mer riktat program med färre åtgärder. Åtgärderna ska redovisas i landets strategiska plan för CAP. Den strategiska planen ska omfatta åtgärder från både pelare 1 (inkomststöden och delar av marknadsåtgärderna) och pelare 2 (nuvarande Landsbygdsprogram 2014–2020).

Nationellt har man från Jordbruksverkets sida gjort en så kallad SWOT-analys, som beskriver vilka styrkor, svagheter, möjligheter och hot som finns, i detta fall i Sveriges landsbygder och de gröna näringarna. Man har därefter gjort en behovsanalys, som utifrån SWOT-analysen anger behov som kan mötas med CAP. I januari 2019 bjöd regeringskansliet in till ett sakråd där SWOT-analysen diskuterades.

Jordbruksverkets SWOT- och behovsanalys resulterade i en lista med behov av betydelse för utvecklingen i jordbruket och på landsbygden. Regeringskansliet har nu omarbetat denna bruttolista till en nettolista med möjliga insatser som kan tänkas täckas av kommande jordbruksfond. Denna nettolista har nu gått på remiss till en rad intressenter.

SKR har framhållit att insatser riktade mot landsbygdsutveckling bör förhålla sig till det regionala utvecklingsarbete som regionerna bedriver. Förbundet bedömer också att systemet skulle fungera mer effektivt om generella landsbygdsinsatser flyttas ut från den gemensamma jordbrukspolitiken, för att istället finansieras genom den nationella landsbygdspolitiken. Det gör också att den gemensamma jordbrukspolitiken avgränsas till att fokusera på just jordbruk. Ett sådant beslut skulle direkt minska risken för överlappande insatser och parallella processer.

Kommissionen: *Information om förslaget till ny långtidsbudget*

Kontakt: *Ellinor Ivarsson*

Programmering inom regionalfonden

I april 2020 fick regionerna erbjudandet från regeringen att ta fram regionala program för regionalfonden. Tillväxtverket har fått motsvarande uppdrag att tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten, Boverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet ta fram ett nationellt program för regionalfonden för programperioden 2021–2027. Fokus i programmen kommer att ligga på de politiska målen ett smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling och Ett grönare och koldioxidsnålare Europa. Programförslag ska redovisas till regeringen i slutet av 2020.

Programmering pågår också inom Interreg-programmen. Sverige kommer att delta i fem program för gränsregionalt samarbete (plus ett program med Ryssland), tre transnationella samarbetsprogram som omfattar större geografier samt fyra program för interregionalt samarbete som omfattar hela EU.

Regeringen: Uppdrag att ta fram förslag till nationellt regionalfondsprogram för Europeiska regionala utvecklingsfonden, programperioden 2021–2027

Kontakt: Ellinor Ivarsson

Förberedelse inför ESF+

De två senaste programperioderna har den Europeiska socialfonden (ESF) riktats mot de som står långt ifrån arbetsmarknaden och sårbara grupper i samhället. Syftet har varit att öka inkluderingen och integrationen samt att stärka positionen i samhället för dessa grupper. Många utmaningar kvarstår vilket gör att inriktningen för kommande programperiod är av särskilt intresse för kommuner och regioner.

Kommunerna och Arbetsförmedlingen är de två aktörer som sökt och erhållit mest medel från ESF under programperioden 2014–2020 och är därigenom avgörande parter för programmets genomförande i Sverige. Projekten genomförs ofta i samverkan med lokala aktörer samt Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Ändamålet är huvudsakligen att utveckla stödet för grupper som står långt från arbetsmarknaden, men även kompetensförsörjning för kommuner, regioner och det omgivande samhället.

Kommissionen har gjort framsteg i planeringsarbetet för nästa programperiod, ambitionen är att allt ska vara på plats för programstart 2021. Några utgångspunkter är att ESF även fortsatt ska vara det främsta finansieringsinstrumentet för att investera i människor, stärka den sociala sammanhållningen, öka den sociala rättvisan och stärka konkurrenskraften i hela EU.

Fonden ska än mer anpassas till landrapporter och rekommendationer i den europeiska planeringsterminen för politisk samordning, samt inriktas så att principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska kunna omsättas i praktiken. Det nya namnet ESF+ innebär en sammanslagning av ESF, Sysselsättningsinitiativet för unga, Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) samt Programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI). Det föreslås även att långsiktiga integrationsåtgärder ska finansieras av ESF+. Med detta vill kommissionen rationalisera och förenkla gällande regler och öka synergier för starkare genomslag. EU:s folkhälsoprogram, som tidigare skulle ingå i ESF+, bibehålls och utökas som ett eget program delvis med anledning av Coronapandemin.

ESF+ ska investera inom tre områden:

- › utbildning och livslångt lärande,
- › effektiva arbetsmarknader och lika tillgång till sysselsättning av hög kvalitet,
- › social inkludering, hälsa och fattigdomsbekämpning.

Fokus kommer också att läggas på grön omställning med målet att lindra de socioekonomiska effekterna av övergången till klimatneutralitet i de regioner som drabbats mest.

För svensk del har arbetet bestått av förhandlingar på EU-nivå av bland annat genomförandeapparaten och inriktningen för fonden. Regeringens hållning är budgetrestriktiv och i viss mån är den emot öronmärkning av fondmedel. Den första april lämnade Svenska ESF-rådet in ett nationellt programförslag för 2021–2027 till regeringen. Programförslaget sambereds i regeringen och kommer fastställas under hösten.

ESF+ 2021–2027 är intressant för SKR och våra medlemmar ur flera perspektiv. Programmet kan:

- › underlätta kompetensförsörjningen för SKR:s medlemmar
- › bidra till kompetensförsörjning för att stärka den regionala utvecklingen
- › utveckla och bidra till omställning som möjliggör för medarbetare att behålla befintliga anställningar och/eller kvalificera sig till nya
- › bidra till utvecklingen av arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik kopplat till målgrupperna för fonden på nationell, regional och lokal nivå.

Regeringen: Uppdrag att göra en omvärldsanalys och att lämna ett förslag till nationellt socialfondsprogram för perioden 2021–2027

Kontakt: Gunnar Anderzon

Prioriterad fråga 2020 – Horisont Europa

Ramprogrammet för forskning och innovation 2021–2027, Horisont Europa, utgår ifrån att dessa aktiviteter är starka drivkrafter för europeisk utveckling och tillväxt. Kommissionen hade initialt föreslagit en budget för programmet på drygt 94 miljarder euro. Efter stats- och regeringschefernas möte i juli kom de dock överens om en budget på totalt 80,9 miljarder euro. De valde att minska den delen av finansieringen som tillförs för att motverka corona pandemins effekt, inom ramen för Next Generation EU. Programmet delas in i tre pelare med olika inriktning:

1. vetenskaplig spetskompetens
- Grundforskning
2. globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft - Samhällsutmaningar och industriteknik
3. innovativa Europa - Ökat genomslag och innovation, Europeiska innovationsrådet.

Programmets mål är att forskning och innovation ska vara samhällsrelevant, göras i samproduktion med slutanvändare och inriktas på att lösa konkreta samhällsutmaningar. I förslaget betonas också den viktiga roll som offentlig sektor har i forsknings- och innovationssystem. Coronapandemin har under våren 2020 resulterat i förstärkning av klustret ”Hälsa” inom Pelare 2, som fått ökade medel. Dessutom har ett kompletterande program, EU4Health, med en föreslagen budget på

drygt 9 miljarder euro, lanserats för att uppnå synergieffekter mellan den forskning och innovation som finansieras inom ramen för Horisont Europa.

SKR:s bedömning är att Horisont Europa i flera avseenden motsvarar vad förbundet efterlyst, med stark betoning på att forskning och innovation måste få genomslag i samhället och nyttiggöras där. Finansiellt ligger tyngdpunkten på pelare två och tre. Horisont Europa avses också kunna användas för att förstärka synergieffekter med strukturfonder, och i synnerhet regionala strategier för smart specialisering, liksom finansiering från Europeiska Investeringbanken (EIB). Kommissionen har nu publicerat en implementeringsstrategi för Horisont Europa.

Kommissionen: Utformning och implementering av Horisont Europa

Kontakt: Eva Marie Rigné

EU:s nya industristrategi

Den 10 mars 2020 presenterade kommissionen sitt meddelande om en ny industristrategi för EU. Strategin anger riktning och utmaningar för unionens industrisektor i arbetet med en grön och digital omställning. Enligt strategin behövs ett antal åtgärder för att nå framgång: 1) en fördjupad och mer digital inre marknad, 2) lika spelregler på världsmarknaden, 3) bistå industrier i arbetet mot klimatneutralitet, 4) bygga en mer cirkulär ekonomi, 5) stimulera en anda av industriell innovation, 6) utbildning och omskolning samt 7) investeringar och finansiering för omställningen.

SKR anser att det är viktigt att strategin förstärker och utvecklas i samverkan med de regionala och kommunala strategierna. För att påskynda omställningen och stärka förutsättningar för framgång ser förbundet behovet av:

- › att industristrategin går hand i hand med befintliga strategier för smart specialisering
- › en tydlig nationell prioritering som riktar finansiering från EU- och nationell nivå i linje med regionala och kommunala strategier.

SKR anser att Sverige är väl rustat för att anta de utmaningar som strategin anger, och poängterar att vi redan nu ligger i framkant vad gäller de lösningar som beskrivs. Förbundet framhåller dock vikten av att svenska företag, kommuner och regioner får möjlighet att medverka till lösningarna och ta del av de resurser som tillgängliggörs för ändamålet. Tillsammans kan vi skapa de bästa förutsättningarna för att förverkliga EU:s industristrategi.

Kommissionen: *En ny industristrategi för EU*

Regeringen: *Fakta PM om En ny industristrategi för EU*

Kontakt: *Fredrik Berglund*

EU:s prioriteringar för små och medelstora företag rimmar med motsvarande nationella prioriteringar. Det är viktiga frågor och det är bra att prioriteringarna kan följas från EU till nationella, regionala och lokala regler och satsningar. SKR poängterar vikten av samstämmiga strategier, och att hänsyn tas till befintliga strategier och satsningar på regional och kommunal nivå.

Kommissionen: *En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU, Faktablad*

Regeringen: *Fakta PM om En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU*

Kontakt: *Fredrik Berglund*

En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU

Kommissionen presenterade den 10 mars meddelandet om En SMF-strategi för ett hållbart och digitalt EU, som en del av det större industripaketet. Kommissionen betonar att små och medelstora företag är avgörande för EU:s konkurrenskraft och välstånd, tillika en viktig förutsättning för unionens motståndskraft mot externa chocker. Små och medelstora företag utgör mer än 99 procent av alla europeiska företag och svarar för två tredjedelar av jobben inom den privata sektorn – varför de utgör en central del av genomförandet av EU:s industristrategi.

Strategin anger åtgärder baserade på tre prioriteringar: 1) kapacitetsuppbyggnad och stöd för övergången till hållbarhet och digitalisering, 2) minskad regelbörda och förbättrat marknadstillträde, samt 3) förbättrad tillgång till finansiering.

I strategin föreslås ett antal konkreta initiativ:

- **Entreprise European Network** ska tillhandahålla särskilda hållbarhetsrådgivare och andra hållbarhetstjänster, som tillsammans med ett unionsomfattande nätverk av regionala innovationsknutpunkter ska erbjuda företag stöd och rådgivning i hållbarhet och digitalisering.
- **Europeiska innovationsrådet** får anslag om 300 miljoner euro, för att stödja startups och banbrytande innovationer som ligger i linje med den gröna givenes målsättningar.
- **Särskilda satsningar** för investeringar i grön teknik och för att stärka kvinnligt företagande.

Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik

Prioriterad fråga 2020: Den sociala dimensionen av EU

Under 2017 presenterade kommissionen ett socialt paket, vilket bland annat inkluderade ett förslag till proklamation om en europeisk pelare för sociala rättigheter, samt ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid. Den sociala pelaren har medfört förslag och antagande av flera direktiv på arbetsrättens område under 2018 och 2019 som nu ska genomföras i medlemsstaterna, liksom införandet av en social resultattavla som en del av den europeiska terminen.

Kommissionen har som ambition att fortsätta arbetet med den sociala dimensionen av EU. Häri ligger bland annat det fortsatta genomförandet av den europeiska sociala pelaren, att stärka den sociala dialogen med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå, att ta fram en ny europeisk jämställdhetsstrategi och diverse aviserade lagförslag, ett europeiskt ramverk för minimilöner, ny lagstiftning mot diskriminering, åtgärder för att införa bindande lönetransparens, olika sätt att förbättra arbetsvillkoren för anställda inom digitala plattformar, samt förslag om ett europeiskt system för arbetslöshetsersättning, som ett komplement till nationella system.

Vidare avser kommissionen att presentera en grönbok om åldrande och inleda en bred debatt om långsiktiga effekter – särskilt inom vård och pensioner – samt hur man främjar ett aktivt åldrande. Kommissionen har även aviserat att de vill investera mer i barnens framtid och lansera en omfattande strategi för att skydda barnens rättigheter.

Kommunernas och regionernas roll som arbetsgivare samt utförare och beställare av välfärdstjänster är avgörande för den sociala sammanhållningen, jämställdheten och sysselsättningen i Europa. Ett starkt deltagande från arbetsmarknadens parter, kommuner och regioner, i såväl framtagandet som genomförandet av EU-initiativ på det sociala området, är nödvändigt för att åtgärderna ska få lämplig och reell effekt.

SKR arbetar med alla de frågor som lyfts ovan inom ramen för den sociala dimensionen av EU, genom att bedriva ett aktivt påverkansarbete på såväl nationell som europeisk nivå avseende den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Kommissionen: *Politiska riktlinjer för kommissionen 2019–2024*

Kontakt: *Malin Looberger, Jeanette Grenfors, Anna Ulveson*

En handlingsplan för att genomföra principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Kommissionen avser att lägga fram en handlingsplan för ett fullständigt genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Handlingsplanen, som förväntas presenteras i början av 2021, föregås av en omfattande öppen konsultation om det sociala Europa – med sista svarsdag den 30 november 2020. För att stödja införandet av pelarens principer efterlyser kommissionen en bred diskussion med alla medlemsstater, regioner och andra parter. Kommissionen välkomnar därför synpunkter om vilka nya politiska åtgärder eller juridiska initiativ som krävs på olika nivåer.

Handlingsplanen ska tas fram i nära samarbete med medlemsstaterna och med full respekt för subsidiaritetsprincipen.

SKR har sedan tidigare välkomnat den europeiska pelaren för sociala rättigheter och stödjer genomförandet i form av gemensamma europeiska målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. Det är dock den lokala och regionala nivån som måste äga besluten om hur de gemensamma målen ska nås.

SKR bedömer kommissionens lagstiftningsförslag med hänvisning till pelaren på dess enskilda meriter. Subsidiaritetsprincipen gör sig starkt gällande vid bedömningen av lämpligheten av EU-lagstiftning på arbetsrättens område. Förbundet förutsätter att regering och riksdag fortsatt värnar den svenska kollektivavtalsmodellen.

Kommissionen: *Tyck till om förstärkningen av sociala rättigheter i Europa*

Kontakt: *Jeanette Grenfors, Malin Looberger*

Stärka den sociala dialogen med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå

Kommissionen ska främja och stärka den sociala dialogen med arbetsmarknadens parter på europeisk nivå i alla sina prioriteringar.

SKR välkomnar att den sociala dialogen fortsatt står högt på kommissionens agenda. Sedan början av Coronapandemin har mycket av de europeiska arbetsmarknadsparternas tid, arbete och aktiviteter ägnats åt att ge en röst till deras medlemmar i dessa frågor. Parterna har i snabb takt bidragit

med synpunkter på EU-institutionernas olika förslag och åtgärder med anledning av pandemin.

Kommissionen: *Den sociala dialogen*

Kontakt: *Jeanette Grenfors, Malin Looberger*

EU-direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Europaparlamentet och rådet beslutade förra året om ett direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare. Direktivet ska tillämpas på alla arbetstagare som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande i enlighet med hur det definieras i gällande rätt, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt. Särskild utredare är Carina Gunnarsson, tidigare generaldirektör för Medlingsinstitutet och ordförande i Arbetsdomstolen. SKR har en expert med i utredningen.

I uppdraget ingår att beräkna eventuella konsekvenser som förslagen till genomförande kan medföra. Utredaren ska bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslagen för det allmänna och konsekvenserna i övrigt av förslagen. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar eller intäktsminskningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Utredaren ska också bedöma om förslagen är förenliga med Sveriges internationella åtaganden och om förslagen kan tänkas få konsekvenser för jämställdheten.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2020. Huvudpunkter i det nya direktivet:

- ✦ Rätten till åtminstone tio dagars ledighet för fäder eller den motsvarande andra föräldern (där de erkänns enligt lag) i samband med födsel, med ersättning motsvarande åtminstone sjukpenning.
- ✦ Individuell rätt till åtminstone fyra månaders föräldraledighet, av vilka två månader är icke-överförbara och betalda. Ersättningen för den icke-överförbara perioden fastställs av medlemsländerna.
- ✦ Rätt till fem arbetsdagars ledighet per år för att vårda svårt sjuka eller beroende anhöriga.
- ✦ Reglerna stärker också rätten för arbetande föräldrar (till barn upp till åtminstone åtta års ålder) och vårdare att kräva mer anpassningsbara arbetsscheman (exempelvis genom flexibla eller minskade arbetstimmar).

Direktivet trädde i kraft i juli 2019 och ska implementeras i nationell lagstiftning senast den 1 augusti 2022.

EUR-Lex: *Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare*

Regeringen: *Genomförande av direktivet om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare*

Kontakt: *Malin Looberger, Annika Bjursell*

Ett europeiskt ramverk för minimilöner

Kommissionen har sedan tidigare aviserat om kommande förslag till ramverk, eller rättsligt instrument, för att varje arbetstagare i EU ska få en skälig minimilön. Enligt kommissionen bör minimilöner fastställas i enlighet med nationella traditioner, genom kollektivavtal eller rättsliga bestämmelser. Värdet betonas av den sociala dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare, som är de som känner sin sektor och sin region bäst.

I januari i år presenterade kommissionen en färdplan för ett socialt Europa samt det första av två samråd om minimilöner. I samrådet presenterade kommissionen sina tankar i frågan och bad om de europeiska arbetsmarknadsparternas synpunkter. SKR deltog i det europeiska partssamrådet via förbundets paraplyorganisationer CEEP och CEMR.

I juni i år publicerade kommissionen det andra samrådet i frågan med de europeiska arbetsmarknadsparterna tillsammans med ett analytiskt dokument. Samrådet ska besvaras i september. SKR avser även denna gång delta i arbetet via CEEP och CEMR. I det andra samrådsdokumentet analyserar kommissionen svaren från det inledande samrådet och ger sin syn på utmaningar, behov av EU-åtgärder, politiska mål, rättslig grund och instrument samt förväntade effekter av ett EU-initiativ om minimilöner. Kommissionen vill föreslå ett EU-direktiv eller en rådsrekommendation i frågan om de europeiska arbetsmarknadsparterna inte förhandlar.

SKR ingår tillsammans med övriga svenska arbetsmarknadsparter i en referensgrupp i frågan på Arbetsmarknadsdepartementet. Det pågår även ett omfattande lobbyarbete från svenska och nordiska arbetsmarknadsparter gentemot kommissionen och andra EU-institutioner.

SKR inställning till denna och liknande frågor i tidigare yttranden är att det för förbundets medlemmar är av största vikt att den svenska kollektivavtalsmodellen fortsatt värnas. Lönesättning ska fortsatta vara en fråga för medlemsstaternas och parternas ansvar. Det finns inget utrymme i EU-fördragen att hantera lönebildning genom instrument i form av direktiv eller standarder på EU-nivå. Det råder en stark samsyn mellan de svenska parterna, regeringen och riksdagen i denna fråga.

Kommissionen: *Det andra samrådet om rättvisa minimilöner*

Kontakt: *Jeanette Grenfors, Malin Looberger*

SURE-initiativet

För att motverka Coronapandemins negativa effekterna på arbetsmarknaden och stödja medlemsländerna i att lindra konsekvenser av ökad arbetslöshet har kommissionen föreslagit ett nytt instrument – SURE (Temporary Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency). Medlemsländerna ska få upp till 100 miljarder euro i finansiering från SURE, för att täcka delar av kostnaderna för att skapa eller förlänga nationella system för arbetstidsförkortning fram till den 31 december 2022, med möjlighet till förlängning. Lånen baseras på garantier från medlemsländerna riktas till de mest behövande, men kommer att kunna komma alla länder till del.

SURE ska stödja system med förkortad arbetstid och liknande åtgärder för att hjälpa medlemsländerna att skydda jobb, arbetstagare och egenföretagare mot risken för uppsägning och inkomstbortfall. Företag kan tillfälligt minska antalet arbetstimmar eller tillfälligt avbryta arbetet helt, med inkomststöd från staten för de timmar som man inte får arbeta. Egenföretagare kommer att få inkomstersättning under den pågående krisen.

Liknande upplägg har tidigare visat sig vara ett kraftigt verktyg vid allvarliga ekonomiska kriser. Detta var särskilt fallet under den senaste finanskrisen, där det bidrog till att förhindra recessionens allvarligare konsekvenser och bidrog till en snabbare återhämtning. Sådana system fanns redan i 18 medlemsstater innan viruset bröt ut, och har sedan dess utökats. Instrumentet kommer att bli tillgängligt när alla EU-länder har ställt sina lånegarantier.

Kommissionen: *SURE*

Kontakt: *Tor Hatlevoll*

EU-direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor

Sommaren 2019 antogs arbetsvillkordirektivet. Direktivet ska implementeras i nationell lagstiftning före den 1 augusti 2022. Arbetsvillkordirektivet ersätter det tidigare så kallade upplysningsdirektivet – och syftar till att främja säkrare och tryggare anställningar, säkra arbetsmarknadens anpassningsförmåga och förbättra arbetsvillkoren för arbetstagare i EU.

Regeringen har tillsatt en utredning, med uppdrag att bedöma i vilken utsträckning svensk rätt uppfyller direktivet samt att lämna förslag till nödvändiga författningsändringar. Uppdraget ska genomföras i samråd med företrädare för arbetsmarknadens parter och med beaktande av arbetet i relevanta pågående utredningar. SKR har deltagit i möten i frågan tillsammans med övriga parter. Förslaget till svenskt genomförande har nu sänts ut på remiss, bland annat till SKR, med svarstid i oktober.

Parallellt med detta arbete har kommissionen tillsatt en expertgrupp som ska följa hur det nationella implementeringsarbetet fortskrider. Företrädare från medlemsstaterna och de europeiska arbetsmarknadsparterna ingår i denna grupp tillsammans med kommissionen.

EUR-Lex: *Direktiv om tydliga och förutsägbara anställningsvillkor i Europeiska Unionen*
Regeringen: *Genomförande av arbetsvillkordirektivet*
Kontakt: *Jeanette Grenfors, Lina Cronebäck*

Inrättande av en europeisk arbetsmyndighet

Sommaren 2019 antogs förordningen om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet (ELA). Arbetet med att etablera myndigheten fortskrider. ELA har sitt säte i Bratislava och ska vara fullt operationell 2024.

I myndighetens styrelse ingår bland annat representanter från medlemsstaterna och de europeiska arbetsmarknadsparterna. SKR deltar i styrelsearbetet på ett CEEP-mandat.

ELA:s mål är att bidra till att säkerställa rättvis arbetskraftsrörlighet i hela unionen och bistå medlemsstaterna och kommissionen vid samordningen av de sociala trygghetssystemen inom unionen. För att uppnå sina mål ska myndigheten utföra följande uppgifter:

- a) underlätta tillgången till information och samordna Eures
- b) underlätta samarbetet och utbytet av information mellan medlemsstaterna i syfte att underlätta en konsekvent, ändamålsenlig och effektiv tillämpning och efterlevnad av relevant unionsrätt
- c) samordna och stödja samordnade och gemensamma inspektioner
- d) utföra analyser och riskbedömningar när det gäller arbetskraftens rörlighet över gränserna
- e) stödja medlemsstaternas kapacitetsuppbyggnad när det gäller att säkerställa effektiv tillämpning och efterlevnad av relevant unionsrätt
- f) stödja medlemsstaterna när det gäller att bekämpa odeclarerat arbete i enlighet med artikel 12
- g) medla i tvister mellan medlemsstater som rör tillämpningen av relevant unionsrätt.

ELA har antagit sitt arbetsprogram för 2020. Enligt detta har myndigheten särskilt fokus på att bygga upp myndighetens samt uppgifterna a) och c) ovan.

Regeringskansliet har tillsatt en så kallad bokstavsutredning i frågan som ska redovisa sitt förslag i form av en departementsskrivelse i november 2020. Uppdraget innebär att biträda Arbetsmarknadsdepartementet med att utreda och bedöma behovet av kompletterande författning eller andra åtgärder till följd av förordningen, samt att lämna förslag på lämpliga lösningar inklusive nödvändiga författningsändringar. Uppdraget ska genomföras i samråd med företrädare för arbetsmarknadens parter och med relevanta myndigheter. SKR har tillsammans med övriga parter bjudits in till möten i frågan. Vid dessa möten diskuteras även myndighetens styrelsearbete.

EUR-Lex: *Förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten*
Kontakt: *Jeanette Grenfors*

Europeiska arbetsmarknadsparternas självständiga ramavtal om digitalisering

I sitt gemensamma arbetsprogram för den sociala dialogen för 2019-2021 kom CEEP, BusinessEurope, SMEunited och ETUC (europafacket) överens om att som ett självständigt initiativ inleda förhandlingar om ett europeiskt ramavtal om digitalisering. Parterna höll ett kunskapsseminarium och inledde förhandlingar under 2019. Den 11 mars 2020 kom parternas förhandlingsdelegationer överens om ett förslag till ramavtalstext som nu har godkänts av alla parter och presenteras officiellt vid trepartstoppmötet i juni 2020.

Avtalet ska stödja en framgångsrik integration av digital teknik på arbetsplatsen, investeringar i digitala färdigheter, uppdatering av färdigheter och arbetskraftens kontinuerliga anställbarhet samt uppmuntra arbetsgivare och fackföreningar att arbeta strategiskt med dessa frågor.

Ramavtalet ska genomföras inom tre år efter dagen för undertecknandet av detsamma.

Ramavtalet om digitalisering är ett så kallat autonomt eller självständigt avtal. Det innebär att det inte ska genomföras genom ett EU-direktiv utan av medlemmarna i CEEP, BusinessEurope, SMEunited och ETUC i enlighet med de förfaranden och den praxis som tillämpas av arbetsgivare och arbetstagare i medlemsstaterna och länderna i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

CEEP: *Ramavtal om digitalisering*

Kontakt: *Jeanette Grenfors*

Vård, omsorg och folkhälsa

EU:s hantering av covid-19-krisen

Europa drabbades i början av 2020 av ett utbrott av covid-19, som i mars helt lamslog stora delar av Europa. Utbrottet klassificerades vid denna tidpunkt också officiellt av WHO som en global pandemi. Hanteringen av denna pandemi och dess ekonomiska, sociala och hälsomässiga konsekvenser har sedan dess fullständigt överskuggat allt annat EU-samarbete.

EU och dess medlemsländer har sedan coronapandemin bröt ut arbetat tillsammans för att värna människors liv och hälsa. EU har vidtagit en lång rad åtgärder i syfte att begränsa smittspridningen, säkra tillgången till medicinska förnödenheter, främja forskning om behandling av och vaccin mot covid-19, stimulera sjukvårdssamarbete mellan medlemsländerna och bekämpa desinformation om det nya coronaviruset och covid-19. En överenskommelse träffades dessutom under våren om att använda alla tillgängliga medel i 2020 års EU-budget till att stödja de europeiska hälso- och sjukvårdssystemen.

För att hjälpa medlemsländerna såg kommissionen tidigt till att de kunde få tillgång till medicinsk utrustning, till exempel respiratorer och skyddsmasker, genom så kallade rescEU-beredskapslager. Dessutom inledde EU fyra stora internationella anbudsförfaranden i syfte att ge medlemsländerna möjlighet att gemensamt köpa in utrustning och coronatest. EU har också arbe-

tat för att, trots stängda landgränser mellan medlemsländerna, upprätthålla varuflödena inom unionen och möjliggöra arbetspendling för bland annat sjukvårdspersonal.

Kommissionen beslutade i mars om harmoniserade standarder för att genom en snabbare och mindre dyr utvärderingsprocedur underlätta för tillverkare att tillhandahålla skyddsutrustning av hög kvalitet. Efter en brådskande begäran från kommissionen kom dessutom de europeiska standardiseringsorganisationerna, i samarbete med sina 34 medlemsländer, överens om att fritt tillgängliggöra ett antal europeiska standarder för viss medicinteknisk utrustning och personlig skyddsutrustning. Under våren 2020 har Europaparlamentet och rådet på kommissionens förslag beslutat att skjuta upp genomförandet av förordning (EU)2017/745 om medicintekniska produkter i ett år.

Inom ramen för unionens sjukvårdsstyrka, har EU underlättat för medlemsländerna att bistå varandra med medicinsk personal, i syfte att lätta på trycket på hälso- och sjukvården i de värst drabbade delarna av Europa. Exempelvis har Polen, Rumänien och Tyskland skickat läkarteam för att hjälpa till att behandla patienter på sjukhus i Italien. Österrike, Tyskland och Luxemburg har tagit emot patienter i behov av intensivvård från Nederländerna, Frankrike och Italien, medan Danmark har skickat respiratorer och fältsjukhusutrustning till Italien.

EU:s forsknings- och innovationsprogram – Horisont 2020 – finansierar ett stort antal forskningsprojekt och forskarteam i olika länder i Europa för att snabbt få fram ett vaccin mot covid-19 och förbättra diagnostik, beredskap, klinisk vård och behandling. Programmet finansierar också små och medelstora företag och nystartade företag med innovativa lösningar i syfte att motverka pandemin. I maj 2020 anordnade EU en givarkonferens online och lyckades samla in 9,8 miljarder euro (2,3 miljarder euro över målet) till arbetet med att utveckla ett vaccin. I mitten av juni presenterade kommissionen dessutom en strategi för att påskynda utveckling, tillverkning och distribution av vaccin mot covid-19.

I juli tecknade kommissionen avtal med läkemedelsbolaget Gilead för att säkerställa EU-ländernas tillgång till läkemedlet Remdesivir för behandling av covid-19.

I syfte att ytterligare stärka beredskapen, presenterade kommissionen i mitten av juli meddelandet ”EU:s hälsoberedskap i närtid inför covid-19-utbrott”.

Den 27 maj 2020 föreslog kommissionen, inom ramen för det reviderade förslaget till EU:s nästa långtidsbudget och återhämtningsplan, att det inrättas ett nytt och kraftigt förstärkt hälsoprogram för perioden 2021–27, EU4Health. Stats- och regeringscheferna föreslår att programmet får anslag om 1,7 miljarder euro (kommissionens förslag från maj var 9,4 miljarder), i syfte att bland annat stärka hälsoskyddet och förbereda unionen för framtida hälsokriser. Dessutom föreslogs att EU:s civilskyddsmekanism, rescEU, förstärks med 2 miljarder euro via Next Generation EU, utöver de redan föreslagna 1,1 miljarderna i budgeten. Dessa förslag behandlas nu av Europaparlamentet och rådet.

När kommissionen i maj inom ramen för den europeiska planeringsterminen presenterade sitt förslag till landspecifika rekommendationer för 2020 och 2021, fick Sverige för första gången en rekommendation som rör hälsa: *”I enlighet med den allmänna undantagsklausulen vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt hantera pandemin, hålla igång ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. När de ekonomiska förhållandena tillåter, driva en finanspolitik som syftar till att nå en välgenomtänkt offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna stärks. Säkerställa hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, däribland genom tillräcklig tillgång till kritiska medicinska produkter, infrastruktur och personal.”*

Coronapandemin har präglat allt SKR:s och dess medlemmars arbete under 2020. Även om

EU:s befogenheter inom hälsoområdet är mycket begränsade och ansvaret för hälso- och sjukvård i grunden ligger på medlemsländerna, välkomnar SKR de insatser som EU har gjort för att främja europeiskt samarbete och underlätta för nationella, regionala och lokala myndigheter att bekämpa coronapandemin. Förbundet stödjer den svenska regeringens strävan att finna en balans mellan nationella behov och solidaritet inom unionen och vill framhålla vikten av att säkra en rättvis global fördelning av ett kommande vaccin mot covid-19.

Kommissionen: *Coronavirus response*

Ministerrådet: *Coronapandemin*

Kontakt: *Erik Svanfeldt*

Nytt hälsoprogram ”EU4Health”

EU4Health är ett nytt hälso-program för perioden 2021-27 inom ramen för EU:s nya långtidsbudget. Programmet föreslås få anslag om 1,7 miljarder euro, i syfte att bland annat stärka hälsoskyddet och förbereda unionen för framtida hälsokriser.

Förslaget innebär en kraftig ambitionshöjning. Tidigare var tanken att EU:s hälsoinsatser under nästa programperiod 2021–27 skulle bakas in i ESF+. Men, i kölvattnet av coronapandemin, föreslår kommissionen nu ett fristående fjärde hälsoprogram med betydligt mer resurser än det nuvarande tredje hälsoprogrammet (2014–2020). Det nuvarande programmet omfattar 449 miljoner euro och hälsodelen i ESF+ var tänkt att uppgå till 413 miljoner euro – men nu förslås alltså ett särskilt hälsoprogram (”EU4Health”) om 1,7 miljarder euro.

Resurserna i det nya hälsoprogrammet ska inte bara gå till krisberedskap och krisbekämpning, utan också användas för insatser inom andra områden. De allmänna målen med programmet är att:

- ▶ skydda människor i unionen mot allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa
- ▶ förbättra tillgången i unionen till läkemedel, medicintekniska produkter och andra krisnödvändiga produkter, bidra till att göra dem överkomliga i pris samt stödja innovation
- ▶ stärka hälso- och sjukvårdssystemen och hälso- och sjukvårdspersonalen, bland annat genom digital omvandling och ett mer integrerat och samordnat arbete mellan medlemsstaterna, kontinuerlig tillämpning av bästa praxis och utbyte av uppgifter, för att öka den allmänna nivån på folkhälsan.

För att uppnå dessa mål vill kommissionen att programmet ska stödja en lång rad åtgärder, exempelvis lagerhållning av krisnödvändiga produkter;

övervakning, förebyggande, diagnos och behandling och vård av icke-överförbara sjukdomar, särskilt cancer; återhållsam och effektiv användning av läkemedel, särskilt antimikrobiella läkemedel; miljövänligare produktion och bortskaffande av läkemedel och medicintekniska produkter; användning av hälsokonsekvensbedömningar av relevanta politiska strategier och utökat nätverksarbete genom bland annat de europeiska referensnätverken för högspecialiserad vård.

Förslaget till nytt hälsoprogram behandlas nu i Europaparlamentet och rådet, med sikte på ett beslut under hösten 2020.

SKR anser att det, mot bakgrund av erfarenheterna av covid-19-krisen, är rimligt att EU avsätter stora resurser till att förbättra unionens förmåga att förebygga, ha beredskap för och hantera hälsohot/hälsokriser och utveckla medlemsländernas samarbete inom detta område.

SKR delar samtidigt den svenska regeringens uppfattning att det är angeläget att det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inte nedprioriteras, att medlemsländerna ges inflytande över hur de årliga anslagen används, att jämställdhetsperspektivet finns med vid utformningen och analysen av det arbete som vidtas inom ramen för programmet, samt att insatserna utformas så att de bidrar till utvecklingen av ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle.

SKR tycker vidare att det – med beaktande av medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras – är bra att ekonomiska resurser avsätts till olika gränsöverskridande sjukvårdsrelaterade samarbeten. Det är också viktigt att stora insatser görs för att motverka antibiotikaresistens, ett hälsohot som kräver både europeiskt och globalt samarbete.

Kommissionen: Förslag om nytt hälsoprogram,

Bilaga till Förslag om nytt hälsoprogram

Kontakt: Erik Svanfeldt

Prioriterad fråga 2020: Kommissionens förslag till förordning om gemensam utvärdering av medicinsk teknik

Kommissionen lämnade 2018 ett förslag till en ny förordning om utvärdering av medicinsk teknik – läkemedel och medicintekniska produkter – som syftar till ökat samarbete mellan medlemsländerna. Förslaget till ny förordning har behandlats av Europaparlamentet och förhandlingar pågår nu i ministerrådet.

Syftet med förordningen är att undanröja hinder på den inre marknaden genom att skapa förutsägbarhet för företag och enhetliga krav på dokumentation. Det ska också motverka dubbelarbete och skapa långsiktigt EU-samarbete på detta område.

Förslaget till förordning innebär att kliniska utvärderingar av medicinsk teknik, så kallad HTA (Health Technology Assessment), ska göras unionsgemensamt. Förslaget omfattar alla nya läkemedel som är föremål för EU-gemensamt godkännande, samt vissa medicintekniska produkter och diagnostik. Icke-kliniska HTA-analyser, exempelvis hälsoekonomiska, etiska eller organisatoriska, föreslås fortsatt göras på nationell nivå.

SKR anser att den föreslagna förordningen skulle få en stor direkt påverkan på hälso- och sjukvården. Förslaget innebär risk att nationella och regionala processer för införande av nya medicinska metoder tar längre tid eller att de gemensamma analyserna inte är relevanta för svenska förhållanden. SKR vill att förslaget till förordning justeras så att medlemsländerna får komplettera de gemensamt framtagna utvärderingarna med analyser relevanta för nationella och regionala förhållanden, så att tillgängligheten till nya medicinska metoder inte fördröjs.

SKR har haft nära dialog med Socialdepartementet och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, den myndighet som bistår i rådsförhandlingarna, och diskuterat lösningar som främjar förbundets medlemmar. I samband med coronapandemin har de pågående förhandlingarna i ministerrådet tillfälligt avstannat, men SKR kommer att fortsätta bevaka frågan. SKR kommer också att ta förnyad kontakt med svenska och andra berörda Europaparlamentariker för att informera om förbundets hållning i denna fråga inför kommande förhandlingar med ministerrådet och kommissionen.

Kommissionen: Förslag till förordning om utvärdering

av direktiv 2011/24/EU

Europaparlamentet: Antagna ändringar

Kontakt: Sofie Alverlind

Kommissionen tar fram ny läkemedelsstrategi

Kommissionen avser att i slutet av 2020 presentera en ny läkemedelsstrategi för EU. Målet är att trygga patienters tillgång till säkra läkemedel till rimliga priser och att stödja innovation inom EU:s läkemedelsindustri. Kommissionen presenterade

i juni 2020 en färdplan för arbetet med läkemedelsstrategin och inbjöd intressenter att lämna synpunkter. Av färdplanen framgick bland annat att strategin ska leda till bättre tillgång till läkemedel till rimliga och hållbara kostnader för patienter och sjukvårdssystem, verka för behovsdriven läkemedelsutveckling genom nya forskningsmetoder och teknik, och stödja produktion och tillverkning av läkemedel inom EU. SKR har lämnat synpunkter på färdplanen.

Kommissionen: *En läkemedelsstrategi för EU*

Kontakt: *Sofie Alverlind*

Europeiska referensnätverk

Kommissionen inrättade 2017 europeiska referensnätverk (ERN) för vårdgivare. ERN skapades inom ramen för den europeiska lagstiftningen om gränsöverskridande vård. Syftet är att dela kunskap och kompetens inom EU, för att förbättra diagnos och behandling av sällsynta och komplexa tillstånd. Nätverken består av specialister som håller virtuella paneldiskussioner om patientfall, samverkar inom forskning, utbyter information och expertis med varandra samt hjälper patienternas läkare att ställa rätt diagnos eller välja lämplig behandling.

Det finns sammanlagt 24 nätverk inom olika medicinska områden, som omfattar mer än 900 högspecialiserade enheter vid över 300 sjukhus i 26 medlemsstater. Dessa 24 områden rör idag främst sällsynta sjukdomar. Från Sverige deltar 30 enheter vid fem universitetssjukhus i 21 av totalt 24 referensnätverk.

I slutet av förra året genomfördes en andra ansökningsomgång för medlemskap i ERN. Om årets svenska ansökningar accepteras kommer Sverige vara representerade i alla ERN. Pandemin har påverkat såväl själva nätverken som ERN-teamets arbete i kommissionen och styrelsens möjlighet att mötas. Nödvändig omprioritering av arbetsinsatser har lett till att utvärderingsperioden för nomineringarna/ansökningarna förlängts.

Förra året publicerade medlemsstyrelsen för de europeiska referensnätverken en viljeinriktning, som uppmanade medlemsstaterna att mer aktivt arbeta för inkludering av ERN i de nationella hälso- och sjukvårdssystemen. Styrelsen förordar även att varje medlemsstat tydliggör kopplingen mellan ERN och nationella planer eller strategier för sällsynta sjukdomar.

I Sverige arbetar det nationella programområdet (NPO) för sällsynta sjukdomar, inom regionernas nationella system för kunskapsstyrning, för att integrera ERN i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet. Det sker till exempel genom att samordna insatser och resurser i syfte att förbättra den nationella samordningen. Sverige saknar i dagsläget en nationell plan för sällsynta sjukdomar.

SKR är positiva till ERN såväl som annan gränsöverskridande hälso- och sjukvårdssamarbete, under förutsättning att det sker inom ramen för medlemsstaternas självbestämmanderätt kring hälso- och sjukvårdens utformning, organisering och finansiering.

Kommissionen: *Europeiska referensnätverk*

ERN: *Uttalande från styrelsen av medlemsstater för europeiska referensnätverk*

Kontakt: *Ulrika Vestin*

Säkrare och effektivare antibiotikaanvändning

Antibiotikaresistens utgör en betydande samhällsörda och ett växande globalt hot. Inom EU beräknas den årligen orsaka 33 000 dödsfall och ekonomiska förluster på 1,5 miljarder euro. Kommissionen har därför arbetat med att bekämpa antibiotikaresistens sedan slutet av 1990-talet.

WHO rapporterade i juni 2020 att ett stort antal länder nu övervakar och rapporterar om antibiotikaresistens, vilket är ett stort steg framåt i den globala kampen mot antibiotikaresistens.

WHO är däremot orolig över att trenden ytterligare kommer att drivas av olämplig användning av antibiotika under coronapandemin. Evidens visar att endast en liten andel av COVID-19 patienter behöver antibiotika för att behandla efterföljande bakterieinfektioner och organisationen har gett vägledning att inte tillhandahålla antibiotikabehandling eller profylax till patienter med mild COVID-19 eller till patienter med misstänkt eller bekräftad måttlig COVID-19-sjukdom såvida det inte finns en klinisk indikation för att göra det.

Sedan WHO:s rapport om global antimikrobiell resistens och användningsövervakning (GLASS) publicerades 2018 har deltagandet ökat exponentiellt. På bara tre år samlar systemet nu data från mer än 64 000 övervakningsplatser med mer än 2 miljoner patienter inskrivna från 66 länder över hela världen. Under 2018 var antalet övervakningsplatser 729 i 22 länder.

Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus, generaldirektör för Världshälsoorganisationen (WHO) framför att de uppgifter de tillhandahåller avslöjar att ett oroande antal bakterieinfektioner blir alltmer resistenta mot de antibiotika som finns för att behandla dem. När nu stora mängder data samlas in blir det tydligare och mer oroande hur snabbt vi förlorar kritiskt viktiga antimikrobiella läkemedel över hela världen. Dessa data understryker vikten av att både skydda antimikrobiella medel som finns samt utveckla nya, för att effektivt behandla infektioner, bevara de hälsovinster som uppnåddes under förra seklet och säkerställa en säker framtid.

Hög resistenshastighet bland antimikrobiella medel som ofta används för att behandla vanliga infektioner, såsom urinvägsinfektioner eller vissa former av diarré, indikerar att möjligheten att effektivt behandla dessa sjukdomar minskar. Exempelvis varierade resistensen mot ciprofloxacin, ett antimikrobiellt medel som ofta används för att behandla urinvägsinfektioner, från 8,4 procent till 92,9 procent i 33 rapporterade länder.

Sverige spelar sedan länge en internationellt ledande roll i arbetet mot antibiotikaresistens och ingår i ministeralliansen The Alliance of Champions, som Sverige tillsammans med Storbritannien initierade år 2015.

Sveriges regering har gett Vetenskapsrådet i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram om antibiotikaresistens. Syftet är att främja forskning om nya antibiotika och öka kunskapen om hur antibiotikaresistens kan motverkas. Vetenskapsrådet är värd för Joint Programming Initiative on Antimicrobial Resistance (JPIAMR). Sekretariatet koordinerar forskningsprogram och internationella utlysningar samt stödjer samarbeten för att överbrygga kunskapsbrister om antibiotikaresistens.

SKR är en av 25 myndigheter och organisationer som inom ramen för informationskampanjen Skydda antibiotikan samarbetar för att ge råd och kunskap om val i vardagen. SKR stödjer dessutom arbetet med den nationella arbetsgruppen Strama, som arbetar för rationell antibiotikaanvändning och för patientens rätt till bästa infektionsbehandling, i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens.

Strama ingår i sin tur i det europeiska programmet European Competencies in Antimicrobial Prescribing and Stewardship (ECAMPS), som drivs av organisationen ESCMID. Målsättning är att höja kompetensen om antibiotikaresistens och handläggning av infektioner, hos all sjukvårds-

personal inom hela EU. Utöver det europeiska partnerskapet arbetar Strama för att höja kompetensen ytterligare i Sverige, samt för erfarenhetsutbyte med andra länder.

Kommissionen: *Handlingsplan mot antibiotikaresistens, Riktlinjer för återhållsam användning av antimikrobiella medel inom humanmedicin*

WHO: GLASS

Övrigt: *Skydda antibiotikan, Strama, JPIAMR*

Kontakt: *Agneta Andersson*

EU:s plan för cancerbekämpning

Kommissionen avser att ta fram en europeisk plan för att bekämpa cancer. Cancer ses som ett av de största hoten mot folkhälsan och kampen mot cancer är en av kommissionens folkhälsoprioriteringar. SKR delar kommissionens problembeskrivningar och har tillsammans med Regionala cancercentrum i samverkan (RCC) bidragit med synpunkter på färdplanen för arbetet med planen.

Den europeiska cancerplanen ska omfatta alla faser och aspekter av sjukdomen, från förebyggande åtgärder och tidig diagnos till behandling och uppföljande vård. Den kommer få en tyngdpunkt i prevention och forskning och har en tydlig ambition att bidra till en mer jämlik cancervård såväl inom som mellan medlemsländerna. Det är ännu okänt i vilken mån den kommer innehålla några förslag om lagändringar inom något område.

SKR:s bedömning är att EU:s plan mot cancer kommer ansluta väl till det tioåriga arbete vi gjort i Sverige baserat på den nationella cancerstrategin. Vår etablerade modell med samlad kunskapsstyrning baserad på nationella kunskapsstöd kommer kunna fortsätta tjäna oss själva väl men kan också bli en förebild för andra medlemsländer inom EU.

SKR bedömer att kommissionens överväganden om att etablera ett "European Cancer Knowledge Centre" är intressant och värda att utreda vidare. Med de erfarenheter vi har av kunskapsstyrd cancervård ser vi att Sverige skulle kunna ha en aktiv roll i etablerandet av ett sådant kunskapscentrum.

SKR avser att följa och bidra till det fortsatta arbetet med den Europeiska cancerplanen i kraft av det arbete som görs inom Regionala cancercentrum i samverkan. Kommissionen har aviserat att Europe's Beating Cancer Plan ska lanseras under kvartal fyra 2020.

Kommissionen: *Europeisk plan för cancerbekämpning*

Kontakt: *Hans Hägglund*

Inre marknad och konkurrensfrågor

Inre marknaden och statligt stöd

Centrala regler i EUF-fördraget rör förutsättningarna för statligt stöd. Tillämpningen har stor betydelse för den inre marknadens funktionssätt. Inom ramen för kommissionens mandat ses reglerna därför över med jämna mellanrum och tillämpningen utvecklas i meddelanden och förordningar.

Den senaste modernisering av statsstödsregler som har genomförts på EU-nivå har ställt tydliga krav på den lokala och regionala nivån. Det är utan tvekan så att reglerna om offentlig stödgivning har ett skarpare genomslag för lokalt och regionalt beslutsfattande. Exempelvis ställs numera tydliga krav på transparens, former för offentliggörande, årlig rapportering och registerföring av stöd. Kommuner och regioner behöver numera klarare redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för exempelvis luftfarten spelar tillämpningen en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Flera viktiga regler på EU-nivå har tidsbegränsad giltighet. Det gäller bland annat förordningarna om förutsättningarna för gruppundantag och så kallade de minimis-stöd. Som ett led i det sedan lång tid planerade översynsarbetet har kommissionen de senaste två åren bjudit in till flera och breda samråd kring reglerna för statligt stöd. Den pågående pandemin har dock gjort det nödvändigt att anpassa översynsarbetet vilket inneburit att giltigheten av vissa regler har förlängts och vissa riktade förändringar har snabbt antagits för att mildra krisens ekonomiska och finansiella effekter.

Giltighetstiden för den allmänna gruppundantagsförordningen (GBER), den så kallade ”de minimis-förordningen” och i riktlinjerna för stöd till företag i svårigheter har därmed förlängts till år 2023. Något kortare förlängning av giltighetstiden – till och med år 2021 – har beslutats för ytterligare sju olika riktlinjepaket. Det gäller regionalstödsriktlinjerna, riktlinjerna för riskfinansiering, för miljöskydd och energi, meddelandet om IPCEI (viktiga projekt i den europeiska gemenskapens intresse) och det om STEC (vissa korta exportkrediter).

Materiella ändringar i bland annat GBER och de minimis-förordningarna, liksom i riktlinjerna för företag i svårigheter, tar sikte på den grundprincip som hårt begränsar utrymmet att ge stöd till företag i svårigheter. Här införs vissa lättnader som ger ett något större utrymme att för en begränsad tid under och efter krisen ge stöd till företag som hamnat i svårigheter just på grund av coronapandemin. Det gäller bland annat företag som har fått regionala investeringsstöd under GBER. Dessa företag har gjort åtaganden exempelvis när det gäller lokalisering av arbetskraft – dvs har ett företag fått stöd för verksamhet med viss lokalisering har stödmottagaren också åtagit sig att inte flytta verksamheten. Krisen har i många fall gjort det omöjligt att upprätthålla den typen av åtaganden. För att mildra effekterna och klara krisen har därför vissa riktade och tidsbegränsade lättnader redan antagits.

Eftersom behovet av stödåtgärder så påtagligt förändrats av den pågående pandemin får tillämpningen av reglerna för statligt stöd betraktas som mycket föränderlig materia.

Till stöd för kommuner och regioner har regeringen under Upphandlingsmyndigheten inrättat en enhet som kan ge råd och vägledning i bedömningen av vad som kan utgöra statligt stöd och vilka handläggningsåtgärder som behöver vidtas. Myndighetens uppdrag är att ge vägledning till kommuner och regioner med fokus på bostadsförsörjning och bostadsmarknaden, särskilt när det gäller kommunernas bostadsförsörjning på svaga bostadsmarknader där det finns en rad frågor som rör möjligheterna att ge offentligt ekonomiskt stöd. På myndighetens webbplats finns fyllig och uppdaterad information om utvecklingen av tillämpningen i förhållande till kommuner och regioner.

Kommissionen: *Nyheter om statsstöd, Tidsplan för lagstiftning om statsstöd*

Upphandlingsmyndigheten: *Statsstöd med anledning av covid-19*

Kontakt: *Helena Linde*

Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna

I den industristrategi som presenterades under våren 2020 har kommissionen betonat vikten av gemensamma regler för att undanröja hinder och underlätta rörligheten för varor och tjänster liksom behovet av att skydda konsumenterna i EU. I anslutning till industristrategin har kommissionen också presenterat ett meddelande med en handlingsplan syftande till att undanröja hinder mot rörligheten. I meddelandet beskrivs insatser för bättre regel efterlevnad och genomförande av den inre marknaden. En sådan är inrättandet av en arbetsgrupp för detta. I meddelandet lyfter kommissionen även fram en rad andra konkreta åtgärder, exempelvis kontrollmekanismer och andra verktyg för större följsamhet mot inre marknadsreglerna.

Regionkommittén har behandlat meddelandet i ett yttrande och där framhållit att de lokala och regionala myndigheterna ställer sig bakom kommissionens arbete i detta. Regionkommittén uppmärksammar samtidigt behovet av att tillhandahålla utbildning om de möjligheter som uppstår i fråga om den europeiska inre marknaden, framför allt utbildning för lokala och regionala förvaltningsenheter som kommer i direkt kontakt med europeiska företagare och konsumenter.

Meddelandet har kopplingar till den diskussion som förs om tjänstedirektivet och ger en bild av hur innevarande kommission tar arbetet med tjänstepaketet vidare.

Kommissionen: *Meddelande om handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna*

Kontakt: *Helena Linde*

Tjänstedirektivet och notifieringsdirektivet

EU:s tjänstedirektiv antogs av medlemsländerna 2006 efter flera års förhandlingar. Direktivet syftar till att skapa tillväxt i tjänstesektorn inom EU genom att avlägsna administrativa hinder, förkorta handläggningstider och underlätta för tjänstleverantörer att starta verksamhet inom unionen – samtidigt som tjänsternas kvalitet säkras. Direktivet innehåller därför både sådant som ska underlätta rörligheten och åtgärder som ska stärka tjänstemottagare i allmänhet och konsumenter.

Tjänstedirektivet implementerades 2009 i svensk rätt genom tjänstelagen. Lagstiftningsarbetet ledde till ett omfattande inventeringsarbete i förhållande till bland annat tillsyns- och tillståndshandling på lokal och regional nivå. Inventeringsarbetet resulterade i slutsatsen att endast ett fåtal regleringar på lokal nivå påverkades.

För kommunerna har konsekvenserna av direktivet blivit allt tydligare. Av direktivet följer att kommuner måste vara uppmärksamma på skyldigheten att ändra och förenkla sina handläggningsrutiner och att deras krav på tjänsteverksamhet klarar det så kallade EU-rättstestet, som innebär att åtgärder som riktas mot tjänsteutövare ska var icke-diskriminerande, nödvändiga och proportionella.

Två olika aspekter av tjänstedirektivet kräver nu vår uppmärksamhet. Den ena rör förutsättningarna för anmälningsplikt, den andra rör direktivets krav på digital hantering. Det är sinsemellan två helt olika frågor men båda rör tillämpningen och utvecklingen av tjänstedirektivet i förhållande till kommunerna.

Notifieringsdirektivet och tjänstepaketet

Kommissionen har sedan flera år arbetat med att göra den inre marknaden effektivare. Det så kallade Tjänstepaketet är en del av detta och i det arbetet ligger bland annat ett förslag till direktiv om anmälningar kring krav inom tjänstesektorn. Förslaget som syftar till en skärpt tillämpning av tjänstedirektivet har ännu inte kunnat antas och den fortsatta hanteringen är fortfarande efter flera år något oklar.

I sitt meddelande om en ”Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna” har kommissionen dock uppmanat rådet att snabbt anta notifieringsdirektivet. Kommissionen aviserade samtidigt att den i avvaktan på antagande noga kommer att bevaka den befintliga anmälningskyldigheten enligt tjänstedirektivet.

Tjänstedirektivet och detaljplanerna

Hanteringen kompliceras av att EU-domstolen i ett förhandsavgörande har meddelat att vissa krav som ställs i detaljplaner ska anmälas och prövas mot EU:s tjänstedirektiv. Beslutet gäller ett ärende i Nederländerna, där en kommun har ställt krav – i syfte att bevara en levande stadskärna – som i praktiken reglerar handeln. Domstolen har bedömt att planen behöver anmälas till kommissionen eftersom kravet inverkar på den fria etableringsrätten.

Regionkommittén har under våren 2020 uppdaterat sitt yttrande över tjänstepaketet och har efterfrågat kriterier för att bedöma vilken typ av lokala och regionala bestämmelser som skulle kunna undantas från notifieringsskyldigheten. I sitt yttrande pekar Regionkommittén också på att decentraliserade inslag i genomförandet kan leda till en mer korrekt bedömning av det lokala och regionala allmänintresset.

Samtidigt som Regionkommittén betonar vikten av de principer om icke-diskriminering, proportionalitet och allmänintresse som kommer till uttryck i tjänstedirektivet trycker kommittén i sitt yttrande på behoven av hänsyn till det lokala och regionala intresset av att förfoga över bestämmelser om markanläggning eller markanvändning samt fysisk planering. Kommittén hemställer därför om att detta uttryckligt undantas från tjänstedirektivets tillämpningsområde. Frågan är fortfarande öppen.

SKR följer utvecklingen tillsammans med företrädare för andra kommunförbund på Europainivå, men har också tillskrivit regeringen i frågan.

Kommissionen: *Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna, Pressmeddelande*

Regionkommittén: *Yttrande om tjänstepaketet,*

Kommerskollegium: *Tjänstedirektivet – så påverkas svenska kommuner och myndigheter*

Kontakt: *Helena Linde*

Överträdelseärenden när det gäller förfaranden på elektronisk väg

Under förra året beslutade kommissionen om överträdelseförfaranden mot 27 medlemsländer för att säkerställa korrekt tillämpning av EU-reglerna om tjänster och yrkeskvalifikationer. För svenskt vidkommande har frågan om digitala procedurer blivit föremål för kommissionens kritik. Det gäller exempelvis hantering av serveringstillstånd, där de svenska kommunernas hantering inte bedöms leva upp till kommissionens uppfattning om vad som ska anses vara helt digital hantering.

SKR följer utvecklingen på detta område noga.

Kommissionen: *Pressmeddelande*

EUR-Lex: *Tjänstedirektivet (2006/123/EG)*

Kommerskollegium: *Tjänstedirektivet – så påverkas myndigheter och kommuner*

Kontakt: *Helena Linde, Fredrik Berglund, Mikael Östlund*

Migration, integration och mänskliga rättigheter

Asylmottagandet i EU

Cirka 612 700¹ personer ansökte om asyl i EU under 2019, en ökning med 11 procent jämfört med 2018. De största grupperna kom under 2019 från Syrien, Afghanistan och Venezuela.²

Under det första halvåret 2020 kom cirka 23 300 migranter till Europa över Medelhavet, en majoritet via den östra Medelhavsrutten till Grekland. Under denna period befaras 248 personer ha omkommit till havs på sin väg till Europa.³

Asylmottagandet i Sverige

I Sverige sökte 21 958 personer asyl under 2019, av dessa var 902 ensamkommande barn. Majoriteten av de asylsökande kom från Syrien, Iran och Irak följt av Uzbekistan och Georgien.⁴

Prognos för Sverige 2020

Som en följd av coronapandemin har Migrationsverket justerat ned prognosen för antalet asylsökande som kommer att komma till Sverige under 2020 till ett planeringsantagande på cirka 21 000 personer mot tidigare 23 000, varav cirka 1 000 ensamkommande barn. Bedömningarna i prognosen utgår från ett antagande att de omfattande restriktionerna till följd av coronapandemin lättas upp.⁵

Aktuellt

I juni 2019 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté som har i uppdrag att utreda den framtida svenska migrationspolitiken. I sitt arbete ska kommittén även göra en internationell utblick som framförallt omfattar övriga EU-länders regelverk och vilka faktorer i Sverige som bidrar till att personer väljer att söka asyl här.

Förhandlingarna mellan riksdagspartierna i den migrationspolitiska kommittén pågick i början av sommaren utan att en överenskommelse nåddes.

Kommittén lämnade sitt betänkande till regeringen den 3 augusti 2020 och föreslår i stort att nuvarande tillfälliga migrationslag blir permanent.

Not. 1. Eurostat, förstagsansökningar

Not. 2. Eurostat

Not. 3. UNHCR

Not. 4. Migrationsverket

Not. 5. Migrationsverket 2020-05-04

Prioriterad fråga 2020: Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

EU:s medlemsländer har ännu inte lyckats komma överens om ett nytt gemensamt asylsystem. Frågan om migration och mottagandet av asylsökande är dock fortsatt en viktig fråga för EU. Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har sagt att det, tillsammans med frågan om säkerheten, är en av de mest angelägna frågorna för många av Europas invånare.

Ylva Johansson, kommissionär för migration och inrikes frågor, har fått i uppdrag att hitta en lösning på den låsta situationen som råder på migrationsområdet mellan EU:s medlemsländer sedan 2016, då kommissionen lade fram ett förslag om ett nytt gemensamt asylsystem. Tanken var att förslaget om en ny gemensam migrationspolitik skulle presenteras under våren 2020 men Ylva Johansson har låtit meddela att förslaget blir försenat. Enligt kommissionen håller man på att slutföra förslaget men har beslutat att senarelägga presentationen. Detta eftersom flera medlemsländer bett kommissionen vänta tills preliminära avtal om EU:s nästa långtidsbudget och återhämtningsplan är klara.

EU-dom för vägran att ta emot människor på flykt

Tre medlemsstater – Ungern, Tjeckien och Polen – har vägrat att följa 2015 års beslut om att omfördela sammanlagt 160 000 flyktingar som ankommit Italien och Grekland. Medlemsstaterna motiverar vägran med att ett mottagande skulle underminera deras möjligheter att upprätthålla lag och ordning och inre säkerhet.

Kommissionen beslutade 2017 att dra de tre länderna inför EU-domstolen för att de inte följt den nya EU-lagen som en majoritet av medlemsländerna röstat för. I april 2020 kom domen som lät meddela att *”Polen, Ungern och Tjeckien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten genom att vägra att följa den tillfälliga mekanismen för omplacering av personer som ansöker om internationellt skydd”*. De argument som de tre länderna framförde om svårigheter att upprätthålla lag och ordning avvisades av EU-domstolen.

Kommissionens ordförande, Ursula von der Leyen, kommenterade beslutet med att det är en viktig dom som kommer att bidra till vägledning i framtiden eftersom domen förtydligar medlemsländernas ansvar i migrationsfrågan.

Situationen i Turkiet och Grekland

I slutet av februari 2020 meddelade Turkiets president, Recep Tayyip Erdogan, att gränsen mot Grekland var öppen och att de av landets cirka fyra miljoner flyktingar som ville ta sig till Europa skulle få göra det. Eftersom detta stred mot uppgörelsen från 2016 – som ger Turkiet en ekonomisk kompensation på 6 miljarder euro för att stoppa migranterna från att nå EU – reagerade EU kraftfullt. Men Turkiet krävde mer pengar till flyktinghjälp för att fortsatt hålla den överenskommelse som gjordes mellan EU och Turkiet 2016.

Turkiets agerande fick som konsekvens att tiotusentals migranter samlades vid gränsen till Grekland i norr och längs kusten längre söderut i förhoppningen att komma till EU. Men på den grekiska sidan var gränsen allt utom öppen och migranterna möttes av gummikulor. Grekland avskaffade dessutom tillfälligt rätten att söka asyl.

Sedan kom pandemin vilket innebar att förflytningarna av migranter till den grekiska gränsen avbröts. Migranterna hamnade istället i karantänförläggningar. En av orsakerna till att migranter har upphört att ta sig vidare från Turkiet till Grekland är enligt UNHCR rädsla för den grekiska kustbevakningens agerande. Många rapporter har inkommit om att Grekland för tillbaka migranterna till turkiskt vatten, vilket strider mot folk-rätten.

I Grekland finns cirka 5 000 ensamkommande barn som lever i flyktingläger. Dessa barn är lätta offer för våld, sexuella övergrepp och människohandel. Kommissionen har med anledning av den rådande situationen bett medlemsländerna ta emot ett antal av de mest utsatta barnen som sitter fast i lägren.

Åtta medlemsstater har svarat kommissionen att de lovar att ta emot barnen vilket innebär att EU ska evakuera sammanlagt 1 600 ensamkommande barn från Grekland. Barnen som berörs har bedömts vara skyddsbehövande och är åldersbedömda. Sverige har inte åtagit sig att ta emot några av dessa barn, den svenska regeringen har lämnat över frågan till Migrationsverket.

Omplaceringen av dessa barn påbörjades under april 2020.

EU-stöd till syriska flyktingar

I Europaparlamentet har ledamöterna i budgetutskottet gett grönt ljus till kommissionens förslag att stödja syriska flyktingar som lever i Turkiet, Jordanien och Libanon med 585 miljoner euro.

Av dessa öronmärks 485 miljoner för att finansiera fortsättningen av de två viktigaste EU-humanitära stödåtgärderna i Turkiet som bland annat bidrar till skolundervisning för flyktingbarn.

De övriga 100 miljoner euro ska gå till syriska och palestinska flyktingar från Syrien i Jordanien och Libanon. Dessa pengar ska användas för att finansiera projekt som ger tillgång till utbildning, främja försörjning och tillhandahålla hälso-, sanitets-, vatten- och avfallstjänster samt socialt skydd.

Kontakt: *Lotta Dahlerus*

Jämställdhet och likabehandlingsfrågor

EU:s jämställdhetsstrategi 2020-2025

Den 5 mars 2020 presenterade kommissionen ett meddelande om en ny strategi för jämställdhet. Strategin syftar till att uppnå ett jämställt Europa utan könsbaserat våld, könsdiskriminering och strukturell ojämställdhet samt där kvinnor och män, flickor och pojkar är jämställda.

Det har inte funnits en jämställdhetsstrategi under perioden 2016–2019. Istället fanns ett ”Joint Staff Working Document”, kallat kommissionens strategiska engagemang för jämställdhet. Genom att anta en strategi höjer kommissionen jämställdhetens status på dagordningen. I och med antagandet kan kommissionen bekräfta sitt åtagande för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män, samt synliggöra och öka medvetenheten om jämställdhet inom samtliga politikområden.

Strategin ska bilda ramen för kommissionens arbete för jämställdhet och fastställer de politiska målen och nyckelåtgärderna för perioden 2020–2025. De viktigaste målen är att stoppa könsrelaterat våld och utmana könsstereotyper, minska könsskillnader på arbetsmarknaden, uppnå jämställt deltagande i alla delar i ekonomin, åtgärda löne- och pensionsgapet mellan könen, minska könsskillnaderna inom omsorgen, samt uppnå jämställdhet i beslutsfattande och i politiken. Strategin genomförs med en dubbel strategi där jämställdhetsintegrering i samtliga politikområden kombineras med målinriktade åtgärder och där intersektionalitet är en horisontell princip

för dess genomförande. Strategin fokuserar på åtgärder inom EU, men den överensstämmer med EU:s externa politik för jämställdhet och kvinnors egenmakt.

SKR välkomnar en ny jämställdhetsstrategi för EU och har i flera olika sammanhang uttalat sitt stöd för detta. Förbundet menar att ett förnyat och kraftfullt åtagande för jämställdhet är nödvändigt. SKR har varit aktiva i påverkansarbetet inför strategin genom att besvara kommissionens öppna samråd och färdplan om en ny jämställdhetsstrategi. SKR har också varit aktiva i att utforma CEEP:s och CEMR:s svar.

Europaparlamentets utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet, FEMM, har haft sitt första möte kring rapportörens förslag till betänkande om jämställdhetsstrategin. Genom CEMR har SKR lämnat ändringsförslag på betänkandet.

De föreslagna initiativen i strategin erbjuder ett antal nätverks- och finansieringsmöjligheter för kommuner och regioner. Kritiken av strategin handlar om att den inte erkänner kommuner och regioners roll som nyckelaktörer för att främja jämställdhet. Kommuner och regioner är strategiska partners för att utforma, genomföra och övervaka strategin. På grund av sin kompetens utför de redan mycket arbete inom jämställdhetsområdet.

Kommuner och regioners bidrag är avgörande för en socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling. Genom sina demokratiska funktioner, som tjänsteleverantörer och arbetsgivare, är

de viktiga aktörer för att förbättra jämställdheten och implementera EU:s strategi för jämställdhet. De är dessutom väsentliga för att uppnå alla globala målsättningar, inklusive Agenda 2030 och Peking-plattformen.

Kommissionen: *Jämställdhetsstrategi för 2020-2025*

Europaparlamentet: *Betänkande om EU:s strategi för jämställdhet efter 2015*

Kontakt: *Anna Ulveson*

Kommande direktivförslag om lönetransparens

Kommissionen avser att under hösten 2020 presentera ett direktivförslag om bindande åtgärder för lönetransparens, för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Inför det kommande förslaget har kommissionen riktat samrådsföranden till olika målgrupper. SKR har aktivt bidragit till att utforma CEEP:s svar på kommissionens färdplan om lönetransparens. Förbundet har även aktivt bidragit till att utforma CEEP:s och CEMR:s svar på kommissionens särskilda samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna om lönetransparens samt svarat som SKR på kommissionens öppna samråd i samma fråga.

Förbundet anser att lönen ska vara transparent men understryker att all politik som berör lönesättning är, och måste förbli, nationell politik och därmed en kompetens hos medlemsstaterna och de nationella parterna på arbetsmarknaden. SKR anser att EU:s nuvarande lagstiftning är tillräcklig och att man snarare ska fokusera på implementering och stödjande åtgärder av befintligt regelverk.

SKR betonar att lagstiftning inte är den enda lösningen till det komplexa problem som är löneskillnader mellan könen. Löneklyftan har mångfacetterade underliggande orsaker som måste hanteras för att eliminera de hinder som kvinnor står inför när det gäller deras fulla och lika deltagande på arbetsmarknaden. I SKR:s program för en jämställd arbetsgivarpolitik listas nio punkter för ökad jämställdhet i kommuner och regioner.

SKR: *En jämställd arbetsgivarpolitik – Ett program i nio punkter*

Kontakt: *Jeanette Grenfors, Malin Looberger, Charlotta Undén, Anna Ulveson*

Covid-19 och jämställdhet

Coronapandemin påverkar samhällen runtom i världen markant. Men alla påverkas inte på samma sätt – pandemin påverkar olika grupper olika. För att öka coronarelaterade åtgärders effektivitet, och minimera potentiella negativa effekter, är det viktigt att skillnader mellan kvinnor och män, flickor och pojkar synliggörs.

Covid-19 kommer att inverka på jämställdheten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Hur pandemin påverkar på kort och lång sikt bör analyseras och hanteras. Det finns ett stort behov av könsuppdelad data för att fullt ut förstå hur kvinnor och män påverkas av viruset. Inte enbart för de som drabbats av sjukdomen eller som verkar i frontlinjen av hälsokrisen, utan också effekter på ekonomin, för utbildning, fördelningen av vård- och omsorgsarbete samt omfattningen av våld i hemmet.

Myndigheter och organisationer på nationell, europeisk och global nivå arbetar nu för att analysera pandemins effekter för jämställdhet samt för att åskådliggöra de effekter som covid-19 har på våra samhällen. Däribland EU:s jämställdhetsinstitut (EIGE), som utifrån forsknings- och genusstatistik söker belysa de olika verkligheter som kvinnor och män, flickor och pojkar, möter mot bakgrund av pandemin.

EIGE: *Covid-19 and gender equality*

Europarådet: *Women's rights and the COVID-19 pandemic*

Jämställdhetsmyndigheten: *Coronapandemin i ett jämställdhetsperspektiv*

Kontakt: *Anna Ulveson*

EU:s fonder och jämställdhetsbudgetering

EU-fonder kan vara transformativa – de har bidragit till att minska ojämlikheten i hela EU. Men när det gäller jämställdhet mellan kvinnor och män når de inte sin fulla potential. Därför har EU:s jämställdhetsinstitut (EIGE) lanserat en verktyglåda för jämställdhetsbudgetering, för att hjälpa de som arbetar med EU-fonder att bättre anpassa sina program till jämställdhetsmålen i EU och dess medlemsstater. Verktyglådan finns på 22 språk, inklusive svenska.

Huvudsaklig målgrupp är tjänstepersoner och chefer som är involverade i EU-fonderna på nationell, regional och lokal nivå. Verktygslådan innehåller elva komponenter som hjälper användare att tänka på olika behov hos kvinnor och män i hela processen, från utvecklingen av indikatorer till definitionen av projektvalskriterier, deltagande av partners och övervakning samt rapportering och utvärdering av program. Verktygslådan belyser goda exempel från olika medlemsstater och ger länkar till relevanta EU-fonders bestämmelser som hjälper användarna att veta hur, varför och var de ska använda verktyget.

Jämställdhetsbudgetering är nu viktigare än någonsin och måste beaktas när EU arbetar med fördelning av stimulanspaket och investeringar för att hantera effekterna av coronapandemin.

Jämställdhetsbudgetering är en strategi för att uppnå jämställdhet genom att fördela offentliga resurser på ett sätt som tillgodoser kvinnors och mäns specifika behov. Det är ett verktyg för jämställdhetsintegrering som EU har åtagit sig sedan 1995. Jämställdhetsbudgetering kan bidra till att säkerställa att ekonomiska återhämtningsåtgärder efter covid-19 är jämställda och inte lämnar någon på efterkälken. Detta i linje med EU:s nya jämställdhetsstrategi 2020–2025, som belyser behovet av EU-fonder för att stödja balans mellan arbetsliv och privatliv.

EIGE: *Verktygslåda för jämställdhetsbudgetering av EU:s fonder*

Kontakt: *Anna Ulveson*

Utbildning och kultur

Erasmusprogrammet 2021-2027

Programmet Erasmus+ nya programperiod inleds 2021. Budgeten förväntas utökas årsvis, detta för att fler aktörer ska kunna erbjudas finansiering för bland annat kompetens- och verksamhetsutveckling. Även det nya programmet kommer att omfatta alla utbildningssektorer, ungdomsområdet och idrottssektorn. Vidare ska det nya programmet bidra till Agenda 2030, med särskilt fokus på att säkerställa en jämlik och inkluderande utbildning av god kvalitet samt att främja livslångt lärande. Den grundläggande strukturen kommer också att vara densamma som tidigare, med en indelning i tre programområden:

- › Mobilitet: lärarutbyten – kompetensutveckling, fortbildning, erfarenhetsutbyten, elev- och studentutbyten – studier och praktik
- › Samarbetsprojekt: partnerskap och utvecklingsprojekt mellan skolor, lärosäten, utbildningsorganisationer
- › Stöd för policyförändring: olika verktyg, metoder och arbetssätt för strategisk utveckling på europeisk policynivå.

Med en utökning av budgeten förväntas 12 miljoner personer kunna delta i någon form av aktivitet, vilket är en tredubbling jämfört med innevarande program. Särskild fokus kommer att ges deltagande från grupper med större utmaningar.

SKR har bland annat yttrat sig i frågan i samband med antagandet av Europeiska regionkommitténs yttrande om Erasmusprogrammets nästa programperiod. Förbundet anser att samarbetet som sker inom ramen för Erasmusprogrammet är mycket värdefullt, men att ytterligare administration och överbyggnad bör undvikas.

Kommissionen: Förslag till inrättande av Erasmus

Ministerrådet: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av Erasmus

Europaparlamentet: Betänkande om Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Erasmus

Regionkommittén: Yttrande om Erasmusprogrammet

Kontakt: Bodil Båvner

Agenda för kultur

Den europeiska agendan för kultur har fokus på kulturens kraft och roll för social sammanhållning och hållbarhet genom delaktighet i kulturlivet, konstnärers rörlighet samt skydd av kulturarv. Kommissionen vill också stödja arbetstillfällen och tillväxt i den kreativa och kulturella sektorn genom att stärka konstarnas och kulturens roll i utbildning, lyfta fram viktiga kunskaper och förmågor, samt uppmuntra till innovation inom området. Dessutom vill kommissionen stärka internationella kulturella relationer genom att i högre grad använda konst- och kulturområdets potential

i processer för hållbar utveckling och fred. Kommissionen menar att agendan ska genomföras genom samarbete med medlemsstaterna och andra intressenter som civilsamhälle och internationella partners. Agendan ska bland annat implementeras genom OMC-metoden (Open Method of Coordination) i form av arbetsgrupper med experter från olika medlemsstater. Dessa planer har påverkats av pandemin vilket innebär att några OMC-grupper är försenade eller har förlängt mandat. OMC-gruppen om social sammanhållning ersätts av en workshop.

SKR bevakar det lokala och regionala självstyret på det kulturpolitiska området, och arbetar för att lokala och regionala myndigheters erfarenheter i högre utsträckning ska tillvaratas i relevanta OMC-grupper.

Kommissionen: *En ny europeisk agenda för kultur*

Ministerrådet: *Rådets slutsatser om arbetsplanen för kultur 2019–2022*

SKR: *Kulturpolitiskt positionspapper*

Kontakt: *Louise Andersson*

Kreativa Europa

En förnyad version av programmet Kreativa Europa ingår i förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget. Stats- och regeringscheferna nådde i slutet av juli en överenskommelse om att Kreativa Europa ska tilldelas ungefär 1,6 miljarder euro. En minskning utifrån kommissionens ursprungliga förslag, men en ökning jämfört med nuvarande programperiod och det kompromissförslag kommissionen presenterade i maj. Nästa steg är att nå en överenskommelse med Europaparlamentet, som måste ge sitt samtycke till budgetförslaget från medlemsländerna.

Ramprogrammet Kreativa Europa (2018/366) stöder europeisk kultur, kreativitet, film och andra audiovisuella verk. I förslaget märks ett utökat fokus på den digitala teknikens påverkan på kulturområdets förutsättningar och möjligheter. Programmet föreslås delas in i tre delprogram: en kulturdelen som främjar de kulturella och kreativa näringarna, en mediedelen som stöder film, tv och videospel (audiovisuella verk) och en sektorsövergripande del som stöder åtgärder inom alla dessa områden.

Kommissionen: *Förslag till förordning om inrättandet av programmet Kreativa Europa (2012–2027)*

Ministerrådet: *Partiell allmän inriktning gällande Kreativa Europa*

Europaparlamentet: *Ståndpunkt gällande Kreativa Europa*

Regionkommittén: *Yttrande om Kreativa Europa*

Kontakt: *Louise Andersson*

Finansiell lånegaranti för att stärka kulturella och kreativa sektorer

Europeiska investeringsfonden (EIF) ansvarar för satsningen på uppdrag av kommissionen. Banker och finansiella låneinstitut ansöker till EIF för att erbjuda lån på nationell nivå. Syftet med lånegarantin är att stärka de kulturella och kreativa sektorerna i Europa och bidra till att små och medelstora företag kan utvecklas och bli mer konkurrenskraftiga. Företag inom dessa sektorer ges därför möjlighet att ansöka om lån för att utveckla sin verksamhet. I Sverige erbjuder Marginalen bank sedan 2019 detta lån under benämningen Kreatörlånet.

Kulturrådet: *Finansiell lånegaranti inom Kreativa Europa*

Kontakt: *Louise Andersson*

Kommissionen lyfter fram kulturella och kreativa näringar

Kommissionen lyfter fram kulturella och kreativa näringar som en del av REACT-EU, ett initiativ för återhämtning och återuppbyggnad efter coronapandemin. REACT-EU är ett paket om 55 miljarder euro som föreslås fördelas via strukturfonderna. Kommissionen lyfter särskilt fram de hårt drabbade sektorerna, så som besöksnäringen samt kulturella och kreativa näringar. Medlen ska vara tillgängliga 2021–2022. Medlemsstaterna bestämmer själva hur man vill kanalisera medlen.

Att dessa sektorer påverkats i stor utsträckning även i Sverige är tydligt, där hela den kulturella infrastrukturen påverkats – inklusive många regionala och kommunala verksamheter på kulturområdet. SKR välkomnar att kommissionen lyfter fram möjligheten att stödja kulturella och kreativa näringar inom REACT-EU.

Kommissionen: *Pressrelease, Förslag*

Kontakt: *Louise Andersson*

Den svenska delegationen i Europeiska regionkommittén

Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Europeiska Regionkommitténs utskott. SKR ger administrativt och sakkunnigt stöd till den svenska delegationen. Ledamöterna sitter även i SKR:s beredning för EU-frågor, som hanterar övergripande frågor om EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv.

Ordinarie ledamöter:

Anders Knappe (M)
Delegationsordförande
Karlstads kommun

Karin Wångård (S)
Vice-delegationsordförande
Stockholm stad

Jelena Drenjanin (M)
Huddinge kommun

Pehr Granfalk (M)
Solna stad

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

Ulrika Landergren (L)
Kungsbacka kommun

Jonny Lundin (C)
Region Västernorrland

Tomas Riste (S)
Region Värmland

Marie-Louise Rönmark (S)
Umeå kommun

Ilmar Reepalu (S)
Region Skåne

Marie Johansson (S)
Gislaveds kommun

Samuel Gonzales Westling (V)
Hofors kommun

Ersättare:

Alexander Wendt (M)
Region Blekinge

Åsa Ågren Wikström (M)
Region Västerbotten

Suzanne Frank (M)
Region Kronoberg

Charlotte Nordström (M)
Västra Götalandsregionen

Linda Allansson Wester (M)
Svedala kommun

Frida Nilsson (C)
Lidköpings kommun

Carin Lidman (S)
Västerås kommun

Filip Reinhag (S)
Gotlands kommun

Sara Heelge Vikmång (S)
Huddinge kommun

Yoomi Renström (S)
Ovanåkers kommun

Kikki Liljeblad (S)
Norrköpings kommun

Emma Nohrén (MP)
Lysekils kommun

SKR:s ledamöter i CEMR

SKR är medlem i de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR. Organisationen bedriver ett systematiskt påverkansarbete gentemot EU:s lagstiftning och främjar samarbete mellan sina medlemmar. SKR företräds av fem ledamöter i CEMR:s beslutande organ, Policy Committee. Emil Broberg är ordförande för den ständiga kommittén för jämställdhet och CEMR:s talesperson för jämställdhet. Carola Gunnarsson är CEMR:s talesperson till UCLG, den globala intresse- organisationen för städer, kommun- och regionförbund. I UCLG är Anders Knappe och Anders Henriksson ledamöter samt Carola Gunnarsson och Katrin Stjernfeldt Jammeh ersättare.

Ledamöter

Anders Knappe (M)
SKR:s ordförande
Karlstads kommun

Carola Gunnarsson (C)
SKR:s 1:e vice ordförande
Sala kommun

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S)
SKR:s styrelse
Malmö Stad

Anders Henriksson (S)
SKR:s styrelse
Region Kalmar län

Elisabeth Unell (M)
SKR:s förhandlingsdelegation
Västerås stad

Ersättare

Emil Broberg (V)
SKR:s styrelse
Region Östergötland

Ulrika Landergren (L)
SKR:s EU-beredning
Kungsbacka kommun

Dennis Wedin (M)
SKR:s styrelse
Stockholm Stad

Mari-Louise Wernersson (C)
SKR:s styrelse
Region Halland

Aida Hadžialić (S)
Region Stockholm

Svenska delegationen i CLRAE

Europarådet arbetar för att främja demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) är en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunalt självstyre tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter som alla är folkvalda i svenska kommuner och regioner. I november 2018 valdes Anders Knape (M) till ny ordförande för CLRAE. Uppdraget sträcker sig till mars 2021.

Ledamöter

Yoomi Renström (S)
Delegationsordförande
Ovanåkers kommun

Anders Knape (M)
Vice delegationsordförande
Ordförande för kongressen
Karlstads kommun

Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Thomas Andersson (C)
Region Jämtland Härjedalen

Jelena Drenjanin (M)
Huddinge kommun

Henrik Fritzon (S)
Region Skåne

Ersättare

Amelie Tarschys Ingre (L)
Lidingö stad

Angela Everbäck (MP)
Vellinge kommun

Henrik Hammar (M)
Örkelljunga kommun

Magnus Bertsson (KD)
Västra Götalandsregionen

Cecilia Dalman Eek (S)
Göteborg stad

Jens Sjöström (S)
Region Stockholm

CEMR har tillsatt en särskild arbetsgrupp för COVID-19

Kommuner och regioner i Europa står på många sätt i frontlinjen av coronapandemin. Viktiga beslut som rör medborgarnas hälsa och välbefinnandet fattas på lokal och regional nivå. Likaså fortsätter kommuner och regioner att tillhandahålla viktiga offentliga tjänster utifrån de nya förutsättningar som pandemin skapat. Även om utmaningar och lösningar ser olika ut finns det ett starkt behov av att dela och byta erfarenheter med andra europeiska kommun- och regionförbund. En nytillsatt arbetsgrupp, CEMR:s COVID-19 Task Force, har haft som mål att:

- › dela bästa praxis mellan medlemmarna för att anpassa arbetet i bekämpningen av det nya coronaviruset
- › säkerställa ett samordnat samarbete mellan alla styresnivåer: lokala, regionala, nationella, europeiska och globala
- › kommunicera europeiska kommuner och regioners behov i ett sammanhållet svar till de europeiska institutionerna, särskilt när det gäller att tillhandahålla flexibilitet inom skattepolitik och ekonomiskt stöd.

På CEMR:s webbplats delar medlemmarna sitt arbete med COVID-19 med varandra. Organisationen har också tagit fram ett ståndpunktsdokumentet som lyfter de viktiga aspekterna som berör kommuner och regioner under och efter coronapandemin, hur de lokala och regionala finanserna påverkas av krisen, flernivåstyret som ett gemensamt svar på utmaningarna och våra inspel till EU:s återhämtningsplan och långtidsbudget.

CEMR: *Arbete med COVID-19, Ståndpunkter om coronapandemin*

Kontakt: *Dominique Faymonville*

Ordlista

A

Acquis communautaire

Franskt begrepp som syftar på hela EU:s regelverk, det vill säga medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

1. Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område.
2. Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera.
3. Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras.

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Brexit

Storbritanniens utträde ur EU, även kallat brexit ("British exit"), genomfördes formellt den 31 januari 2020. Under övergångsperioden 1 februari till och med 31 december 2020 gäller dock samma regelverk för privatpersoner och företag som innan utträdet. Förhandlingar om den framtida relationen mellan Storbritannien och EU fortlöper under övergångsperioden.

Bästa praxis

Avser erfarenhetsutbyte mellan medlemsstater, regionala och lokala parter. Genom kunskapsutbyte och framhävande av "bästa praxis" kan parter inspireras och dra nytta av andras erfarenheter och kunskaper, som sedermera kan anpassas till den lokala kontexten.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, det vill säga Ständiga representanternas kommitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet, vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

E

EES

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla alla länder inom samarbetsområdet.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 27 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilda områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välbefinnande i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar idag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 705 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Varje medlemsstat ska företräddas av högst 96 och minst sex ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar efter att stärka demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer bland de 47 medlemsländerna.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 19 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 326 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bland andra Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bland annat transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Maastrichtfördraget ersattes och efterträddes EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande Ursula von der Leyen. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 27 domare och elva generaladvokater, dels den så kallade tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 54 domare, alla utsedda för sex år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna samt mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

Fördraget om den Europeiska kol- och stålgemenskapen undertecknades 1951 och innebar startskottet för unionens förverkligande. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- › Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958
- › Europeiska enhetsakten 1987
- › Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- › Amsterdamfördraget 1999
- › Nicefördraget 2003
- › Lissabonfördraget 2009

När man talar om ”fördragen” syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att bryta ned nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1993, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K

Kommissionen

Se Europeiska kommissionen.

Kvalificerad majoritet

Kvalificerad majoritet (även kallad dubbel majoritet) är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut ska antas när frågor behandlas. Kvalificerad majoritet definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

L

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bland annat att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, det vill säga att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKR som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Europeiska regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin syftade till ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M

Maastrichtfördraget

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I skrivande stund har EU 27 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige och Kroatien.

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen: antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O**Ordförandeskap**

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete fortskrider smidigt.

Tyskland innehar ordförandeskapet under hösten 2020 och Portugal under våren 2021. Sverige var ordförandeland första halvåret 2001 och andra halvåret 2009. Nästa svenska ordförandeskap är första halvåret 2023.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutandeförfarandet”.

P**Proportionalitetsprincipen**

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet väljas.

R**Rapportör**

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärende eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Refit

Refit (Regulatory Fitness and Performance Programme) är kommissionens program om lagstiftningsändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den.

Europeiska regionkommittén (ReK)

ReK inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 329 förtroendevalda från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, så som bland annat ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- › Förordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser.
- › Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas.
- › Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat.
- › Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar.

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade struktur- och investeringsfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (så kallade autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Struktur- och investeringsfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 permanenta utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Europeiska regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 27 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- ✦ 1973: Danmark, Irland och Storbritannien
- ✦ 1981: Grekland
- ✦ 1986: Portugal och Spanien
- ✦ 1990: Förna Östtyskland
- ✦ 1995: Finland, Sverige och Österrike
- ✦ 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern
- ✦ 2007: Bulgarien och Rumänien
- ✦ 2013: Kroatien

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till vidare initiativ för EU på det berörda området.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbportal: europa.eu
Europeiska rådet: consilium.europa.eu/european-council
Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu
Europaparlamentet: europarl.europa.eu
Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se
Europeiska kommissionen: ec.europa.eu
Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden
Kommissionens samråd: ec.europa.eu/info/consultations_sv
EU-domstolen: curia.europa.eu
Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu
Europeiska regionkommittén: cor.europa.eu
Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu
Europeiska centralbanken: ecb.europa.eu
Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_sv
EUR-Lex, EU-lagstiftning: eur-lex.europa.eu
EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oel

Ordförandeskapet

Tyska ordförandeskapet, hösten 2020: eu2020.de

Svenska regionkontor i Bryssel

Central Sweden European Office: centralsweden.se
City of Malmö EU Office: malmo.se
Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se
Kommunförbundet Skåne: kfsk.se
North Sweden European Office: northsweden.eu
Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu
Region Östergötland: regionostergotland.se/EU
Skåne European Office: skane.se
Småland Blekinge South Sweden: sbhss.eu
Stockholmsregionens Europakontor: stockholmregion.org
Västra Götalandsregionen: vgregion.se

Övrigt

CEEP: ceep.eu
CEMR: ccre.org
CLRAE: coe.int/t/congress
Europaportalen: europaportalen.se
UCLG: uclg.org
Riksdagen: eu.riksdagen.se

SKR – EU och internationellt

Följ SKR:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter.

På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer cirka fem gånger per år.

SKR, EU och internationellt: skr.se/eu

Twitter: [@skr_eu](https://twitter.com/skr_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Regioners olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att koordinera avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär.

Om du vill veta mer om ett visst område, kontakta SKR på telefon 08-452 70 00, 8.00-16.45 eller via info@skr.se.

På gång inom EU

HÖSTEN 2020

I *På gång inom EU* kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, och regioner. Texterna är skrivna av experter på Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och kan laddas ned via skr.se/eu. SKR ger ut *På gång inom EU* två gånger om året.

I denna utgåva kan du bland annat läsa det senaste om förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget och återhämtningsplanen i spåret av coronapandemin, EU:s gröna giv, det nya hälsoprogrammet EU4health samt en rad andra frågor som ligger på unionens bord under hösten.

ISBN 978-91-7585-892-0

Ladda ner på webbutik.skr.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | skr.se

Sveriges
Kommuner
och Regioner